

R O K B O R O V I C E

11 | 2002
ročník 8

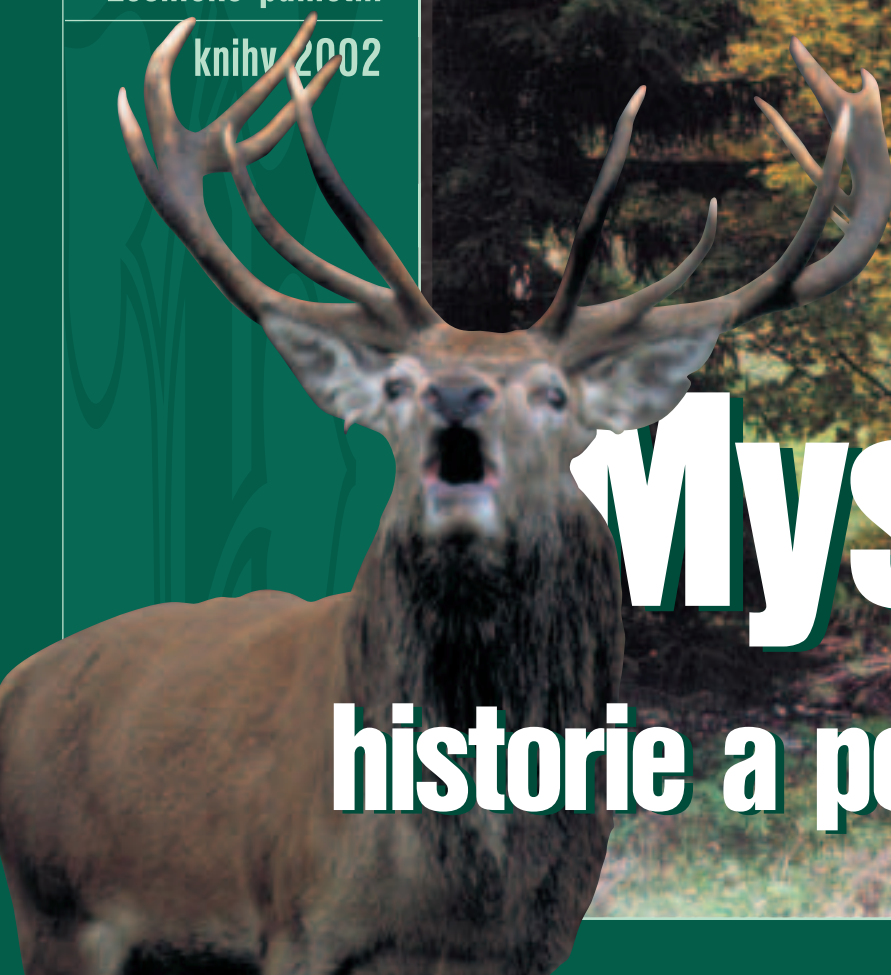
Měsíčník pracovníků Lesů České republiky a příznivců lesa

LESU ZEMĚDĚLCE

Význam, tvorba
a využití LHP
u LČR

Jelení říje očima
fotografa přírody

Lesnické pamětní
knihy 2002

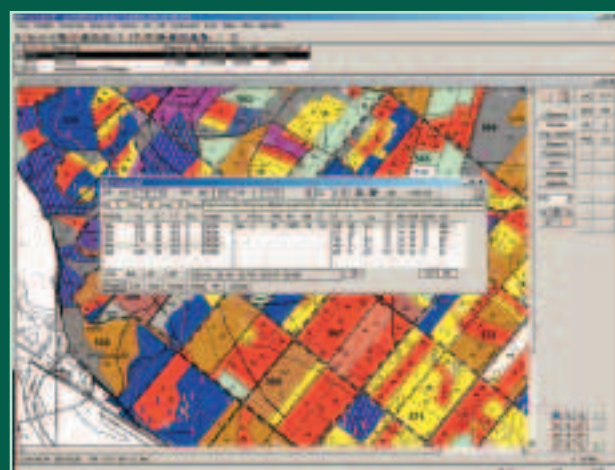
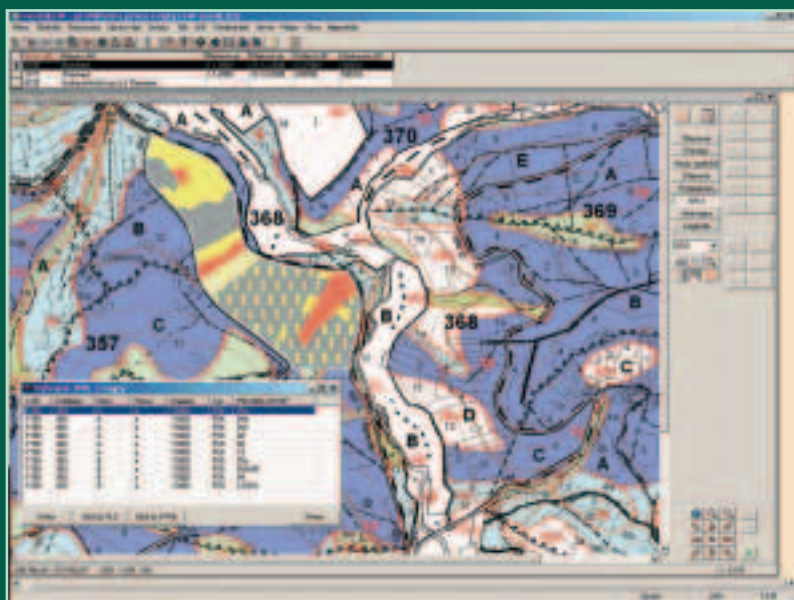
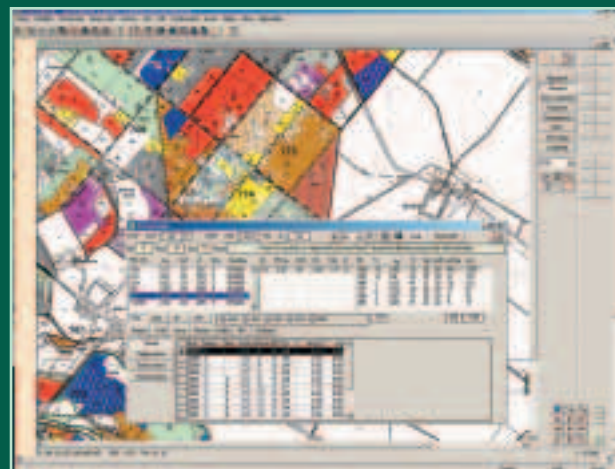
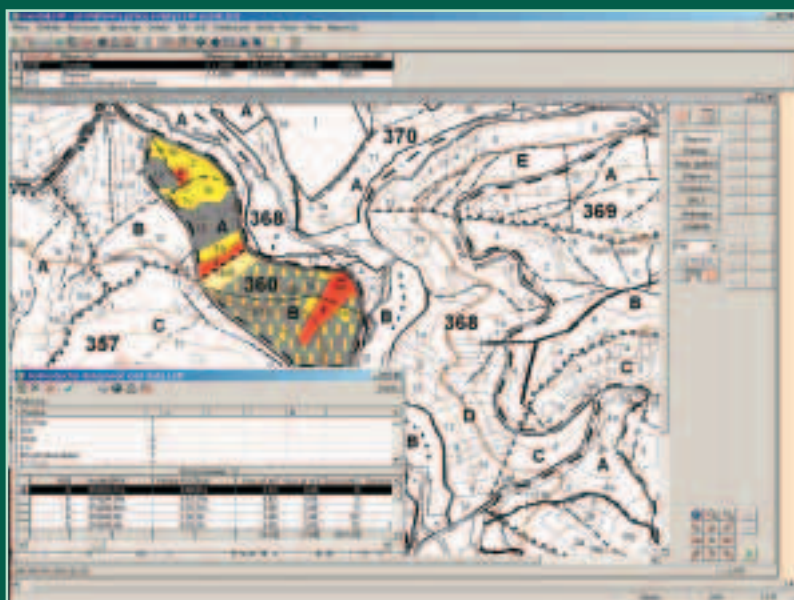
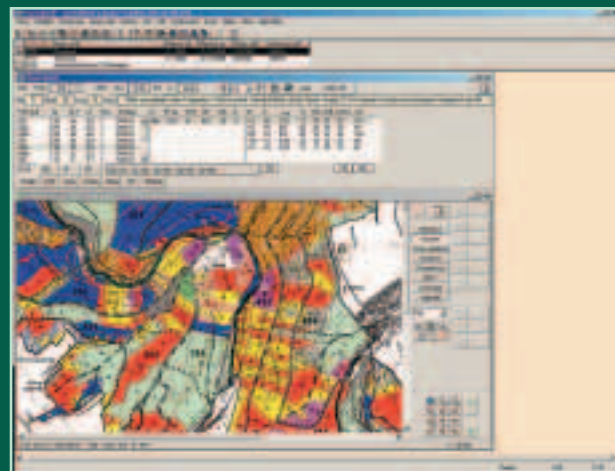
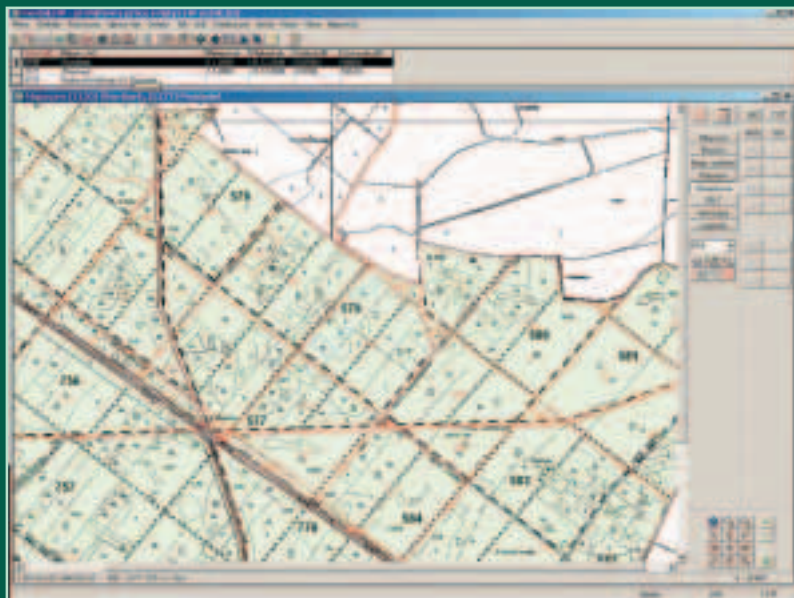

Myslivost

historie a perspektivy

Nástroje LHP

k článku Ing. Zezuly

Smyslem tvorby a používání programů pro práci s daty LHP je výrazné zkvalitnění rozhodování managementu na všech úrovních řízení a současně usnadnění práce všech dalších pracovníků podniku, kteří data LHP ke své práci potřebují a využívají. Snadná obsluha, rychlá orientace a zjištění požadovaných údajů a výstupů (výsledky dotazů, vybrané části map, vydané majetky atd.) musí umožnit například revírníkovi pracovat v lese co nejvyšší a nejvýkonněji.

V měsíci říjnu se vedení podniku zabývalo dle plánu práce zejména těmito materiály:

Rozsah projektů hlavních lesnických činností v roce 2003

Předložený výhled projektovaných lesnických činností pro příští rok (je nutné si uvědomit, že materiál byl předkládán před kalamitou, která postihla lesy poslední říjnový víkend) nastínil trendy, kterými se bude těžební činnost v příštím roce ubírat.

Kladně lze jednoznačně hodnotit změnu dosud nepříznivého trendu ve snižování prvního zalesnění (nárůst o 400 ha), pokračování snižování podílu vyklizování klestu pálením, držení snižujícího trendu nezdaru a setrvávající úrovně podílu přirozené obnovy. V těžební činnosti je úspěšný mírný nárůst celkové výše těžby.

Jako negativa navrhovaných projektů byly vyzdvíženy plánované podsadby ve 2.- 4. věkové třídě (nedodržování pokynu VTR č. 4/2000), které se nebudou realizovat mimo oblasti výskytu porostů náhradních dřevin. Dále bylo negativně hodnoceno jako neúnosné projektované množství individuálních ochrán – tubusů a oplůtků – v celkovém množství 275 tisíc kusů. Neúměrná množství budou prověřena oblastními inspektoráty s tím, že se zvolí jiné druhy ochrany a plánované množství se sníží cca na 1/2.

Za účelem posouzení návrhů projektů jednotlivých lesních správ, které vybočují z běžného rámce, obdrželi oblastní inspektori přehledy návrhů projektů dle výkonů na jim podléhajících jednotkách, aby posoudili jejich realitu dohodli se na úpravách.

Informace o návrhu režijních honiteb lesních správ pro myslivkové období po 1. 4. 2003

Předložený materiál, který uvádí přehled všech navrhovaných režijních honiteb byl schválen, s výjimkou 5 lesních správ, kde stanovisko vedení bylo projednáno s oblastními inspektory na poradě 23. 10. 2002.

Informace o grantové službě a návrh na vypsání výběrového řízení na výzkumné úkoly a expertizy

Informace byla schválena s tím, že návrhy na vypsání výběrového řízení na vybraná témata budou zveřejněny neprodleně na Internetu s termínem přihlášek do 30. 11. t.r.

Koncepce výkonu funkce OLH pro jiné lesní majetky

Navržená koncepce byla schválena s tím, že LČR si přeje zachovat současný rozsah funkce OLH pro jiné vlastníky. Snahou je získat do struktury takto vykonávané funkce další vlastníky nad 50 ha, a to na smluvním základě.

Cena pro smluvní vztah se nestanovuje jako pevná, ale její tvorba bude podle vykonávaných činností ponechána v kompetenci vedoucího organizační jednotky. Avšak základním požadavkem na smluvní cenu je její minimum v podobě pevné části ve výši dané Věstníkem MZe + 40 % (jako je při výkonu této funkce ze zákona).

Informace o stavu škůdců v roce 2002

Materiál, tvořený těsně před kalamitou, informoval o situaci v ochraně lesa u LČR.

Ve srovnání s rokem 2001 došlo k nárůstu zpracovaného kůrovcového dříví napadeného nastojato. Největší nárůst je v oblasti severní Moravy, kde na 3 lesních správách lze hodnotit situaci jako kritickou, zejména v souvislosti s oslabením porostů václavkou a výskytem lýkožrouta severského, proti kterému jsou stále problematická preventivní opatření. Této oblasti bude věnována trvale zvýšená pozornost.

V žádném případě však není možné přijmout argumentaci nástupu další kůrovcové kalamity na územích ostatních.

Nedošlo k přemnožení ani bekyně mnišky či ploskohřbetek. Je však třeba vnímat vzestup mnišky v sousedním Polsku. V oblasti severní Moravy a Slezska jsou vysoké stavy pilatek, v oblasti LS Strážnice a LS Mělník se přemnožil chroust maďalový.

Ochrana lesa bude nutné věnovat zvýšenou pozornost v příštím roce zejména v oblastech s vyšším podílem kalamitních těžeb napadlých koncem října.

Kromě výše uvedených materiálů byl projednán zejména návrh rozpočtu odboru lesnické politiky a schválen materiál ke konání 7. plesu LČR, na který jsou všichni zájemci, zejména z řad lesnického provozu, upřímně zváni.

Ing. František Morávek, výrobně-technický ředitel

- 2) Seminář myslivost - historie a perspektivy
- 4) Význam, tvorba a využití lesních hospodářských plánů u LČR
- 7) reportáž
- 11) Jelení říje očima fotografa přírody
- 12) Lesnické pamětní knihy 2002
- 14) Vodní tvrz v Jeseníku
Nová budova lesní správy Jablunkov
- 15) Malé ohlédnutí za velkou lesnickou osobností
Výročí
LČR podpořily vydání Bachových Sonát a Partit
Nové knihy
- 16) Poděkování

foto obálka

1. strana: I v Krušných horách rostou krásné javory kleny
foto: redakce

4. strana:

ilustrační foto: M. Slavinger

LESU ZDAR

Měsíčník pracovníků Lesů České republiky, s. p.

Adresa redakce:

LČR, s. p., Přemyslova 1106, 501 68 Hradec Králové 8
tel.: 049/5860276, 5260325-30
fax: 049/5262391
e-mail: rezac@lesycr.cz

Vydává:

LČR, s. p., Přemyslova 1106, Hradec Králové 8

Redakční rada:

Předseda: Ing. Václav Lidický
Členové: Ota Buršík, Ing. Lubomír Dědek,
Ing. Jan Duha, Ing. Josef Hruška, Ing. Jiří Kopic,
Ing. Jaromír Latner, CSc., Aleš Mrkvica, Ing. Pavel Starý, RNDr. Jiří Stonawski
Odpovědný redaktor: Ing. Jan Řezáč
Grafická úprava: CREATIVE DIRECTION

(Podepsané články nemusí nutně vyjadřovat stanovisko vydavatele.)

Tiskne:

Bartošova tiskárna, s. r. o., Hradec Králové
Kalenova 688. Přetisk povolen.

(Uzávěrka příštího čísla 20. 11. 2002.)

Rg1-1994

Seminář

„Myslivost

– historie a perspektivy“

Ve dnech 11. – 12. 10. 2002 uspořádaly LČR na zámku v Židlochovicích seminář na téma „Myslivost – historie a perspektivy“. Seminář byl koncipován jako první ze série každoročních pravidelných setkání, poskytujících diskusní prostor zástupcům myslivců, ochránců přírody, vlastníků, státní správy, vysokých škol, výzkumu i dalším subjektům působících v oblastech dotýkajících se myslivosti. Koncept cyklu seminářů je vždy složen ze dvou bloků. První blok je věnován připomenutí společných kořenů a tradic, které všechny zainteresované subjekty spojují. Druhý blok je pak věnován aktuálním problémům myslivosti a jejím perspektivám. Na tuto část naváže diskuse k aktuální problematice oblasti myslivosti. Motto semináře zní „Tradice spojuje a zavazuje“. Odbornou záštitu nad seminářem převzal pan Doc. MUDr. Jaromír Kovařík, CSc., přední evropský myslivecký historik a člen Komise C.I.C. pro dějiny myslivosti, myslivost v umění a myslivecká muzea.

Seminář zahájil generální ředitel LČR Ing. Jiří Oliva. V předsednictvu zasedli Doc. MUDr. Jaromír Kovařík, CSc., Ing. Pavel Rybníček, náměstek ministra zemědělství a Ing. Josef Běle, náměstek ministra životního prostředí. Moderování jednotlivých bloků referátů se postupně ujali Doc. MUDr. Jaromír Kovařík, CSc., Prof. Ing. Vladimír Simanov, CSc. a Ing. Miroslav Sloup.

Ing. Oliva ve svém projevu vyzdvihl především humanizující vliv myslivosti na vztah člověka k přírodě a ke zvěři, hovořil o formování tradic myslivosti a jejich projevech ve společnosti. Kladl důraz na vyváženost vztahů jednotlivých zájmových skupin a na přijetí vývoje myslivosti celou společností jako jednoho ze způsobů, jak přistupovat k přírodě a uvážene využívat jejího bohatství. V dnešní rozjité atmosféře, mnohdy živě různými siláckými prohlášeními, obzvláště naléhavě zazněl jeho apel na zachování elementární úcty mezi lidmi navzájem, mezi myslivci a majiteli honebních pozemků, úcty ke zvěři a jejím životním nárokům. Na závěr svého vystoupení poděkoval společně s Prof. Ing. Josefem Hromasem, CSc., předsedou ČMMJ, panu Františkovi Rehořovi, oborníkovi z obory Poněšice (lesní správa Hluboká n. Vlt.) za jeho celoživotní chovatelský přístup ke zvěři a za úspěchy, které v této oblasti dosáhl. Můžeme připomenout, že v loňském roce byl v této oboře střelen jelen s trofejí o hodnotě 250,89 bodů CIC.

Po úvodním vystoupení se ujal slova Doc. MUDr. Jaromír Kovařík, CSc., a zahájil blok referátů o historii a tradicích v myslivosti. V něm vystoupili se svými referáty Doc. PhDr. Bohuslav Šalanda, Doc. MUDr. Jaromír Kovařík, CSc., Ing. Jiří Kasina a Ing. František Bezděk. Odpolední část semináře byla věnována současným problémům české myslivosti. Se svými referáty vystoupili Prof. Ing. Josef Hromas, CSc., a Ing. Jan Vybíral. Kolem 15.00 hodiny jsme v auditoriu přivítali ministra zemědělství Ing. Jaroslava Palase a ministra životního prostředí RNDr. Libora Ambrozka. Oba hovořili o budoucnosti, perspektivách myslivosti a jejím postavení v české společnosti z pohledu svých resortů.

Perspektivy myslivosti v ČR

(Ing. Jaroslav Palas, ministr zemědělství)

Hovořit o perspektivách myslivosti v České republice bez ujasnění si toho, co myslivost historicky znamenala a v současné době znamená, by nebylo dobrým základem pro úvahy o jejím dalším poslání, jejích úlohách mezi ostatními hospodářskými činnostmi člověka, případně o jejím vztahu k celkovému vývoji životního prostředí a krajiny a ani o úvahách o příštím vnímání myslivosti naší společností. Proto mi dovolu krátké ohlédnutí za významem myslivosti, nikoliv z pohledu historika, nebo člověka věnujícího se myslivosti jako zájmové činnosti, avšak jako představitele resortu zemědělství, který nejenže dlou-

ilustrační foto: Libor Dostál

hodobě usměrňuje chod myslivosti ze strany státu, ale také si uvědomuje i ostatní funkce myslivosti pro naši společnost. Při tomto posuzování musíme vycházet ze skutečnosti, že myslivost pracuje s živými organismy, a to jak živočišného, tak rostlinného původu. Přirozený vývoj pokračuje i dnes a nezastaví se ani v budoucnu. Jen při uvědomění si této nepřetržitosti vývoje se můžeme vyhnout zklamání nad výsledky svého snažení v myslivosti a nepostavit myslivost do autu ve vztahu k ostatním lidským činnostem. Na druhou stranu si musíme také hned v prvopočátku uvědomit, že právě s příchodem myslivce člověka došlo k zásadnímu narušení přirozeného harmonického rozvoje všech živých společenstev, která byla postupně člověkem využívána v jeho prospěch. To znamená, že dnes již nemůžeme hovořit o „neposkvrněné“ přírodě, kde krajina a prostředí, včetně živočichů, je výsledkem pouze volné soutěže druhů a jejich arénou, kde se odehrává tento přirozený boj o přežití. Dnes je potřeba chápat krajinu a prostředí jako výsledek dlouhodobé lidské činnosti, jako park, který nemůže být ponechán svému osudu, ale o který se člověk již musí starat.

Co představuje myslivost

Myslivost na území českých, moravských a slezských zemí vnímáme jako tradiční činnost sahající hluboko do historie tohoto středoevropského území. Vztah člověka ke zvěři se postupně vyvíjel a dosáhl úrovně, která je ve světě velice ceněna. O tomto vztahu právem hovoříme jako o kulturní hodnotě našeho národa. Nenajdeme ve slovníku žádné jiné země slovo totožné s výrazem „myslivost“, které by vyjadřovalo kromě samotného lovu současně i ochranu zvěře, její obhospodařování, péči o přírodní prostředí a další společenské funkce, které tato činnost pro naše občana znamená. V současné době pojetí není chápána myslivost jen jako záliba v lovu či sport. Zejména obnova vlastnických vztahů k půdě po roce 1990 vede její vlastníky a správce ke stále většímu zájmu o veškeré dění, které se svojí podstatou dotýká jejich hospodaření. Proto je myslivost považována i za hospodářskou činnost. Myslivost je však i bezesporu součástí ochrany přírody a jednou z forem využívání krajiny.

Ceníme si, že myslivost mimo své hospodářské a ochranné funkce přispívá ve volné přírodě ke zdolávání veterinárních nákaz, jakými jsou například pro člověka smrtelně nebezpečná vztekliny, nebo pro chov hospodářských zvířat limitující klasický mor prasat a podobně. Je třeba si uvědomit, že myslivost se výrazně podílela v historii, ale i dnes, na tvorbě a formování krajiny. Vždyť například právě honitby, obory nebo bažantnice byly často základem pro vznik parků, zahrad a alejí. Tyto lovecké objekty byly a nadále jsou arborety a genovými základnami rostlin ve všech jejich formách a mnohdy se stávají oázami pro rostliny, které člověk momentálně nepotřebuje pro své hospodářské cíle a které by měly přiměřeně šanci se ubránit tomuto civilizačnímu tlaku.

Myslivost je také vědeckým oborem a předmětem odborného vzdělávání na školách. Dochované lovecké sbírky jsou dnes podkladem pro obecná zoologická studia a připomínkou způsobu života našich předků. Když si odmyslíme čistě úřední přístup ministerstva k myslivosti, jsme rádi, že myslivost se prolíná i s ostatními oblastmi lidského konání, že je součástí lidské tvůrčí činnosti, počínaje malířstvím a sochařstvím, promítá se do architektury, jde přes tvorbu českého jazyka a literaturu vůbec a konče třeba chrámovou hudbou. Je to prvek, který doprovází člověka po celou dobu jeho vývoje a utváří jeho estetické cítění.

Myslivost nabízí i hodnotné využití volného času prostřednictvím kynologie, sokolnictví, střelectví či uměleckých řemesel. Myslivost sehrává významnou roli při rozvoji venkova, vytváření prostoru pro spolkový život a udržování kontaktu v mnohých jeho odlehklých částech. Je prostředníkem pro udržování kondice a mnohdy určuje přímo vyhraněný životní styl. Myslivost je vodítkem člověka při jeho návratu k přírodě a k přirozenému způsobu života vůbec. Nesmíme zapomenout ani na to, že myslivost je zdrojem pracovních příležitostí, a to jak přímo, tak i prostřednictvím strojírenského, potravinářského, oděvního a kožedělného průmyslu, užitých řemesel, obchodu, turistiky a pohostinství. V neposlední řadě plní myslivost i funkci společenskou a sehrává někdy i podstatnou roli při mezinárodních obchodních a diplomatických jednáních.

Ve vztahu k zemědělství a lesnímu a vodnímu hospodářství a ochraně přírody spočívá největší význam myslivosti ve vytváření rovnováhy mezi potřebami ochrany živočišných druhů, jejich četností a omezením nepříznivých vlivů, jež některé druhy zvěře svými životními projevy působí. Musíme však mít při tom neustále na paměti zachování rovnováhy ve vzájemných dopadech myslivosti na zemědělství a lesní hospodářství, ale i naopak.

Jedním z nejdůležitějších cílů myslivosti je ochrana a chov zvěře. Ve svých zásadách vychází ochrana zvěře z principu zachování veškerých druhů živočichů v naší přírodě. Zásady ochrany zvěře provázejí myslivost od jejího prvopočátku, kdy vznikl právní rámec této činnosti, tj. od 17. století. Jen díky tomu, že naše společnost si dlouhodobě vytvářela vztah ke zvěři na základě zásad mysliveckého hospodaření a ochrany, mohly být v tomto středoevropském území s vysokou civilizační hustotou zachovány stavy zvěře v odpovídající druhové a početní pestrosti. Byli to právě myslivci, kteří se v době, kdy obecná ochrana přírody o sobě ještě po dlouhá staletí nedávala vědět, zasloužili o to, že naše příroda není ochuzena o mnohé živočišné druhy tak, jako v jiných zemích, kde převládalo pouhé lovenství nad uvážlivým využíváním přírodních zdrojů. Při diskusích o možnosti využívání přírodního bohatství, kdy dnes dochází k polarizaci názorů a přírodní bohatství je viděno jednak jako možný předmět podnikání při dodržení zásad trvale udržitelného stavu, nebo jako jiné prostředí než prostředí produkční, se tedy myslivost nemusí bát přiklonit k názoru, že zvěř je možno považovat i za předmět hospodaření.

Mezinárodní postavení české myslivosti

Důležité je však i to, jak se na českou myslivost pohlíží za hranicemi našeho státu. Z pohledu historického je podíl České republiky na utváření mezinárodního mysliveckého dění velice významný. Česká republika, dříve Československo, bylo jedním ze čtyř států, které iniciovaly založení Mezinárodní myslivecké rady. Stalo se tak v roce 1928 v Nových Zámcích. Tam se tehdy sešli reprezentanti myslivců z Francie, Československa, Polska a Rumunska, aby podepsali smlouvu o mysliveckém přátelství. Jedním z iniciátorů tohoto setkání byl i tehdejší ministerský rada Ing. Schmidt, ředitel odboru myslivosti na ministerstvu zemědělství. Místo nebylo vybráno náhodně. Bylo

výrazem mezinárodního respektu, jakému se těšila středoevropská a zejména naše myslivost s její dlouholetou tradicí. Patrony nové organizace se stalo 30 státníků včetně prezidenta Edvarda Beneše. Československo uvítalo vrcholné zástupce této mezinárodní organizace ještě jednou, a to v roce 1937 při příležitosti konání jedné z největších tehdejších zemědělských výstav, kdy byl v Praze kodifikován dodnes platný systém hodnocení výsledků chovu evropské zvěře.

Zleva: Prof. Ing. Josef Hromas, CSc., Ing. Břetislav Jakubec a Prof. Ing. Vladimír Šimanov, CSc.

O tom, že postavení české myslivosti v očích zahraničních odborníků není jen samolibou iluzí a že je založeno prokazatelně na úspěších, na kvalitě i zachování druhové pestrosti zvěře na našem území a na uznání vědeckého přínosu našich specialistů, svědčí i to, že prvním viceprezidentem hned po založení Mezinárodní myslivecké rady byl zvolen Ing. Karel Šiman, generální ředitel tehdejších státních lesů a statků. Rovněž důvěra v současnou českou myslivost byla oceněna v letech 1991 – 1994, kdy zastával funkci viceprezidenta Mezinárodní myslivecké rady Prof. Josef Hromas a České republiky bylo v roce 1998 svěřeno uspořádání 45. Valného shromáždění této organizace. Česká republika byla v průběhu let několikrát oceněna za dosažené výsledky v chovu zvěře, nejlepší systém výchovy mládeže k myslivosti, odborné publikace a za dlouholetou výchovu myslivecké i nemyslivecké veřejnosti k ochraně myslivosti a přírody vůbec. Kladné vnímání výsledků myslivosti v České republice ze strany zahraničních států bylo důvodem, proč byla oslovena v letech 1997 až 2000 ze strany FAO, aby realizovala projekt rozvoje myslivosti v Maroku, což se daří.

Jsem přesvědčen, že všechny tyto dosažené výsledky opravňují českou myslivost k tomu, aby i nadále na ni nebylo pohlíženo jako na určitý anachronismus ve vztahu k vývoji naší společnosti, vývoji ostatních hospodářských činností člověka prováděných v přírodě a ani ve vztahu k potřebám ochrany přírody. Na druhé straně však je třeba, aby byla myslivost vnímána jako součást celkového společenského působení na ochranu přírody a tvorbu krajiny.

Dopady zákona o myslivosti

Myslivost právě v těchto dnech prochází velmi náročným obdobím, které je dáno základní změnou právních předpisů, upravujících tuto činnost. Dlouho očekávané přijetí nového zákona o myslivosti s sebou přineslo odlišný přístup k mnoha základním otázkám, nebo alespoň jiný způsob řešení některých konkrétních záležitostí. Mám na mysli zejména tvorbu honiteb, vznik honebních společenstev, usměrňování mysliveckého hospodaření prostřednictvím plánů, hodnocení kvality chovu zvěře, kontrolu ulovené zvěře, problematiku zkoušek prováděných v myslivosti, kynologii a sokolnictví, jmenování mysliveckých hospodářů, řešení přestupků a ukládání pokut a řešení náhrad škod způsobených užíváním honitby, zvěře a na zvěři. Náročnost uvedení nové právní úpravy do praxe je dána tím, že změny se dotýkají všech subjektů, kteří se podílejí na myslivosti. Myslivců, vlastníků honebních pozemků a samozřejmě v širokém rozsahu i orgánů státní správy myslivosti. Následující období by mělo být obdobím sledování vlivu nové právní úpravy na myslivost v celém jejím rozsahu, vyhodnocováním dopadu jejího působení jak na zájmy vlastníků pozemků a subjektů hospodařících na pozemcích, tak také vyhodnocováním jejího vlivu na spolkovou činnost a ochranu přírody a zvěř samotnou. V případě potřeby budou provedeny potřebné

Z exkurze po LZ Židlochovice

legislativní změny. Osobně bych myslivosti velice přál, aby následující období bylo obdobím uklidnění a hledání společných řešení zbylých problémů se všemi, jichž se myslivost dotýká. V krátké době budou dopracovány prováděcí předpisy k novému zákonu o myslivosti, konkrétně k zařazování honiteb do jakostních tříd a stanovení normovaných a minimálních stavů zvěře tak, aby transformace honiteb mohla proběhnout v termínech předpokládaných zákonem.

Před myslivostí však nestojí pouze úkol vypořádat se s novou právní úpravou. V současném období čekají myslivost tři základní momenty. Jsou jimi zmiňované legislativní změny, reforma státní správy s přenosem působnosti činnosti okresních úřadů na obecní úřady obcí s rozšířenou působností a vstup České republiky do Evropské unie. V případě reformy státní správy je hlavním úkolem zajištění plynulého přechodu působnosti okresních úřadů na obecní úřady obcí s rozšířenou působností a zajištění odpovídající úrovně personálního obsazení referátů státní správy myslivosti.

Myslivost a vstup do Evropské unie

Příprava na vstup České republiky do Evropské unie na úseku myslivosti probíhá uspokojivě. Při projednávání změny národní legislativy v oblasti myslivosti již došlo k zapracování některých požadavků EU. Jedná se o výčet zvěře, kterou lze obhospodařovat lovem, stanovení dob lovu, hájení a způsobů lovu u konkrétních druhů zvěře. Stanovení výčtu zvěře, kterou lze lovit a její doby a způsoby lovu již dnes vycházejí ze směrnic Evropské unie. Česká republika při projednávání vstupních podmínek musí, jako stát, který chce vstoupit do tohoto společenství, ctít jeho pravidla. Na názor České republiky, jak by uvedená problematika měla být upravena, se nás budou ptát až jako členské země. Předpokladem vstupu je rok 2004. A to není horizont již příliš vzdálený. Do té doby je potřeba vyjasnit si názory na mnohé otázky s myslivostí související. Pro českou myslivost je například zcela nepřijatelný názor, který je ze strany Evropské unie prezentován, že myslivost je pouze rekreační aktivita, jejímž motivem je sportovní vyžití. Obtížnost prosazování názorů v Evropské unii jednotlivými zeměmi je známa i z jiných oblastí, než je myslivost. Proto ministerstvo zemědělství připravuje potřebnou argumentaci, na které se podílí řada vědeckých a výzkumných pracovišť a velice bychom uvítali v tomto směru i spolupráci se všemi mysliveckými organizacemi.

Hledání vyvážených vztahů

Klíčovým momentem pro další rozvoj myslivosti je dosažení harmonizace vztahů mezi početnými stavy zvěře a ostatními složkami životního prostředí a dalšími hospodářskými aktivitami člověka v přírodě. Pokud k této harmonizaci vzájemných vztahů nedojde, bude myslivost neustále pod kritikou těch, se kterými sdílí společný prostor, jímž je příroda.

Nezastupitelnou roli při udržování rovnovážného stavu mezi zájmy myslivosti a ostatních činností člověka prováděných v přírodě mohou sehrát takové specializované myslivecké objekty, jako jsou obory. Jedná se o zachování loveckých příležitostí, produkce zvěřiny a mnohdy i o otázky fyzického přežití zvěře v přírodě vůbec ve vztahu

k omezování negativních vlivů, které zvěř svými životními projevy působí, tj. škod na zemědělských plodinách a lesních porostech. Obory mohou sehrát v budoucnu velmi důležitou roli při hledání rovnovážného stavu myslivosti k požadavkům obecné ochrany přírody, ale také zpětně i jako obrana před působením stále silícího civilizačního tlaku na přírodu. Oborní chovy zvěře by mohly pomoci řešit i rychle narůstající problém efektivního využívání pozemků, které z důvodů útlumu intenzivního zemědělského využívání se postupně budou stávat problémovými jak pro jejich majitele, tak i pro státní hospodářskou politiku. Celý proces je již v současné době urychlen přípravou ČR na vstup do EU. Obdobný problém jako v zemědělství bude nutno řešit i v lesním hospodářství, kdy se budeme muset stále častěji zamýšlet nad využíváním málo produktivních lesů, které nejsou rozhodující ani pro plnění ostatních funkcí lesa. Oborní chovy by tak mohly pomoci řešit nejen ekonomické problémy, ale mohly by se stát i důležitým prvkem udržování krajiny. V návaznosti na alternativní využívání pozemků prostřednictvím oborních chovů zvěře by se mohly obory stát zdrojem pracovních příležitostí.

Proměna vztahu člověka k přírodě

Rozvoj myslivosti se však do budoucna neobejde bez vyřešení jednoho základního problému, a tím je obhájení samé podstaty myslivosti před veřejností. Myslivost však musí obhájit obhospodařování zvěře a lov před negativním veřejným míněním. Je to obrana před tzv. antiloveckou propagandou. Prapříčinou sporu je obecné přehodnocení vztahu člověka k přírodě. S nástupem ekologických hnutí se příroda stala také politickým tématem a spolu s ní i lov. Hranice mezi člověkem a zvířetem už není vnímána jako hluboký předěl. Myslivost musí brát na zřetel, že psychika současného člověka ve smyslu jeho vztahu k přírodě se mění. Na místo aktivního zásahu se preferuje zdrženlivé pozorování přírody bez vášně. Pro obyvatele měst už příroda není kulisou každodenního života, ale místem odpočinku a potěšení pro oči. Pomalu se zapomíná na potřeby a zájmy člověka žijícího v bezprostředním kontaktu s přírodou a tomuto člověku se vnucují způsoby a uvažování života městského. Zapomíná se na jeho tradiční vztah k přírodě.

Sledování přírody dalekohledem, fotoaparátem a kamerou (nebo na naučné stezce) je znakem civilizace, v níž vítězí diskretní vidění nad aktivním jednáním. Z tohoto hlediska se pak lov zvěře nebo usmrcení domácího zvířete pro vlastní spotřebu jeví jeho odpůrcům jako nejbrutálnější zásah do žádoucí harmonie světa. Jsou to obdobné problémy, které známe i z okolních zemí. Tento rozpor dostává stále větší rozměry a přerůstá mnohdy v sociální aspekt – do neshod mezi vesnicí a městem. Pokud nemáme mluvit v příštím období o myslivosti v minulém čase, bude nutno soustředit veškeré úsilí na obhajobu právě samých principů myslivosti. Řešení tohoto problému nebude jen záležitostí státní správy, ale musí se stát společnou záležitostí jak samotných vlastníků půdy, kterým náleží právo myslivosti, tak ale i mysliveckých organizací, které sdružují zájemce o tuto činnost. Řešení problému velmi napomůže i samotná sebereflexe myslivců ve vztahu k excesům při provozování myslivosti, jako jsou neoprávněné odlovy zvláště chráněných živočichů, nevhodné chování na veřejnosti či úrazy střelnou zbraní. Byť by se jednalo o jednotlivé případy, stín pak padá na celou myslivost.

Závěr

Myslivost je činností, která zabíhá do mnoha oblastí lidských aktivit. Aby si udržela aktuálnost, nesmí zůstat zahleděna sama do sebe a odvolávat se na dosažené úspěchy z let minulých. Myslivost musí reagovat na nepřetržitý vývoj živé přírody a lidské společnosti. Kromě všech těch funkcí, o kterých jsem hovořil v úvodu svého vystoupení, má myslivost výhodu v tom, že vychází ze zásad přirozeného vztahu člověka k přírodě a dokáže nabídnout společnosti nenákladné řešení mnohých ekologických problémů.

(Mezititulky redakce)

Připravila redakce

Poznámka: Všechny referáty je možné získat na internetových stránkách www.lesy.cz. K dispozici bude také sborník.

Význam, tvorba a využití lesních hospodářských plánů u LČR

O významu lesních hospodářských plánů (LHP) toho již bylo napsáno poměrně hodně. Často však jen ve smyslu jejich technického či technologického řešení. Rád bych se dnes společně s vámi znovu zamyslel nad stěžejní otázkou jejich významu pro náš podnik.

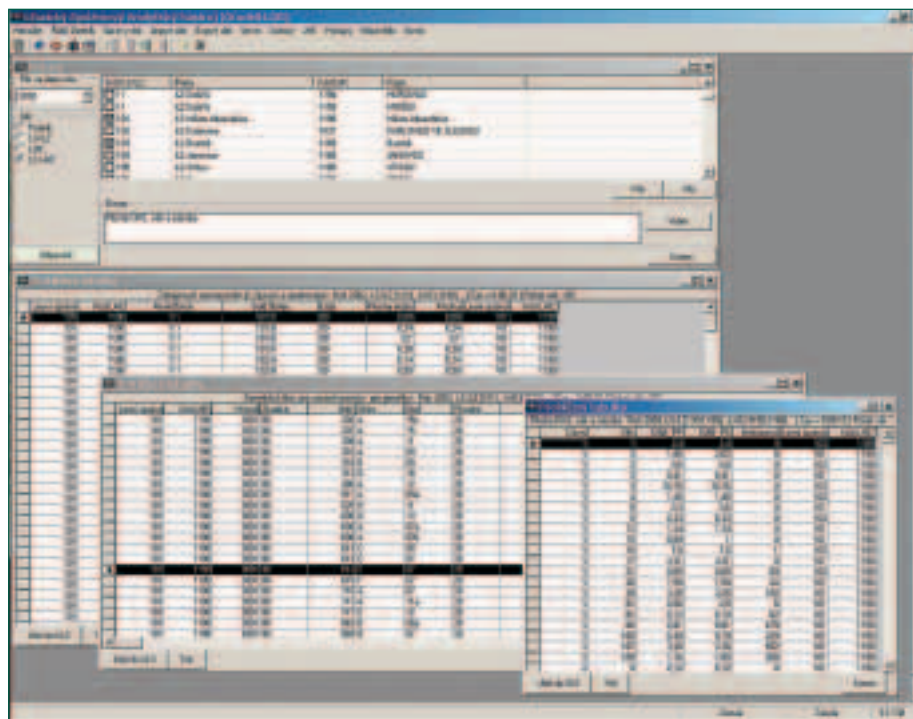
Význam LHP

Největší význam LHP spatřuji v získávání kvalitních informací o obhospodařovaném lese, které jsou vázány na konkrétní jednotky prostorového rozdělení lesa, v nichž pracovníci lesních správ a závodů rozhodují o jednotlivých krátkodobých či dlouhodobých hospodářských opatřeních. U majetku státu, který prošel a ještě prochází dlouhodobým restitučním procesem mají nové aktuální informace o obhospodařovaných lesích o to větší význam. Nepochybně je důležitý i legislativní význam LHP, kterým je z hlediska tvorby a vzniku závazných ustanovení LHP řešena rámcová úprava hospodaření v lesích v souladu se zásadami státní lesnické politiky. Zásadní význam pak mohou mít a mají digitální data vyhotovených LHP pro operativní i koncepční a strategické rozhodování managementu podniku na všech úrovních řízení.

Tvorba LHP

Vzhledem k tomu, že LHP se stal, nejen ve smyslu platných legislativních norem, nástrojem vlastníka, je naprosto zásadní, aby byl vyhotovován nejen v souladu s platnou legislativou, ale i v souladu se strategií hospodaření a základními koncepčními materiály podniku. LHP je v tomto novém pojetí především projektem, ve kterém jsou přehledně utříděny periodicky inovované informace, umožňující kvalitní a dlouhodobé hospodaření v lesích. Je určen nejen odbornému lesnímu hospodáři, ale i všem ostatním pracovníkům podniku, kteří informace LHP při své pracovní činnosti potřebují. Při jeho tvorbě je proto nezbytná rozsáhlá spolupráce pracovníků podniku na všech organizačních úrovních a zcela zásadní je trvalá spolupráce pracovníků lesních správ a závodů v celém procesu jeho tvorby.

Pro kvalitu LHP je velmi důležitá vysoce profesionální a úplná příprava pozemkových podkladů. Na řadě lesních správ a závodů je stále ještě majetek v pohybu a často je nezbytné dořešit aktuální stav vlastnictví a spoluvlastnictví. Příprava pozemkových podkladů se zahajuje dva roky před platností nového plánu a často se jedná o kontinuální proces, který probíhá prakticky až do ukončení platnosti starého plánu. LHP je totiž

LESAN - lesnický systémový analytický nástroj pro práci s daty LHP

vyhotovován na stav majetku vztažený k počátku jeho platnosti.

LHP jsou vyhotovovány taxačními firmami, které mají pro tuto činnost licenci. Obchodní veřejnou soutěž, kterou se vyhotovení LHP zadává, organizuje a zajišťuje odbor hospodářské úpravy lesů ředitelství podniku, který rovněž projedná přípravu podkladů a veškeré další náležitosti s jednotlivými lesními správami a závody. Tento odbor rovněž zajišťuje uzavření smluv, vypracování zadávací dokumentace a většinu technických záležitostí souvisejících s tvorbou LHP. Metodicky pak zajišťuje prostřednictvím jednotlivých specialistů hospodářské úpravy lesů a specialistů digitálního zpracování vyhotovení LHP v souladu s platnou legislativou, smlouvou, zadávacím protokolem a koncepčními materiály podniku.

Nenahraditelnou úlohu při tvorbě LHP však mají pracovníci lesních správ a závodů, především lesní správce (ředitel závodu) a revírníci (vedoucí polesí). Jejich aktivní účast má svůj velký význam již při přípravě pozemkových podkladů, ale především aktivně spolupracují s taxační firmou na vyhotovení celého projektu. Spolurozhodují a navrhuji základní rozdělovací síť a vytvářejí tak v rámci vnější prostorové úpravy dlouhodobé hranice základních jednotek rozdělení lesa. Jejich fyzická přítomnost při odborných konzultacích v lese je nezastupitelná. Při kontrolách tvorby jednotlivých LHP je zjišťována rozdílná úroveň spolupráce revírníka (vedoucího polesí) s taxačním. Je žádoucí, aby tato spolupráce probíhala podle stanovených pravidel. Pokud funguje dobře, pak taxátor předává revírníkovi v pravidelných intervalech vyhotovenou pracovní mapu a výpis hospodářské knihy za jednotlivá zpracovaná oddělení. Revírník si tyto podklady prostuduje a vzniklé problémy, nesoulady a vlastní návrhy

řeší následně s taxačním v lese. V této souvislosti musím upozornit na nutnost dosažení souladu revírníkem vykazovaných hospodářských opatření, vedených v lesní hospodářské evidenci, se zjištěným stavem lesa. Naprosto nezbytné je odsouhlasit zjištěné skutečné plochy etáže a vykazovanou přirozenou obnovu lesa nebo podsadby pod porostem, vykazované a zjištěné holiny apod. Tyto plochy musejí být změřeny, posouzeny a odsouhlaseny v lese. Rád bych v této souvislosti upozornil na to, že v žádném případě nelze souhlasit s pouhým prohlášením zjištěných údajů o stavu lesa v kanceláři (někdy pouze u obrazovky počítače) a diskusi o navržených hospodářských opatřeních u stolu. O zjištěném stavu lesa a návrhu hospodaření v něm je možno jednat pouze v těch konkrétních částech lesa, kterých se projednává část LHP týká. Lesní správce či ředitel závodu jsou společně se specialistou hospodářské úpravy lesů po celou dobu přípravy a vyhotovení LHP v rolích koordinátorů projektu a pracovníků, kteří zodpovídají za vyhotovení LHP v souladu s výše uvedenými materiály a zájmy LČR.

Využití LHP

Při využití nových LHP je kladen důraz na včasné poskytnutí výstupů, kterými jsou z pohledu využití na lesní správě (závodě) především hospodářská kniha a porostní mapa. Proto jsou již v prvním měsíci platnosti nového plánu ještě před odevzdáním finálního LHP ke schválení orgánů státní správy lesů dodány lesním správám a závodům prozatímní porostní mapa a vytištěná prozatímní hospodářská kniha v členění po revírech (polesích). Tyto podklady slouží k základní orientaci a jsou doplněny kompletními digitálními daty, která budou dodána do 31. 3. prvního roku platnosti LHP.

Jednotlivé LHC jsou spravovány třídicím číslníkem LESANu

V současné době probíhá na vybraných lesních správách a závodech testování a provozní ověřování programu MODUL LHPG, což je MODUL LHP, používaný všemi LS a LZ v programovém vybavení LES, který je upraven pro práci s grafickými daty LHP. Celý tento program prochází úpravami, které jej sjednocují se standardní obsluhou programové skupiny LES (na LZ LVM) a zjednodušují a zpřístupňují jeho používání. Zjednodušují a standardizují se dotazovací a analytické nástroje ve všech programech pro práci s daty LHP. Rovněž je řešeno propojení s dalšími daty, úlohami a evidencemi (výroba, bilance holin, škody zvěří, projekty, evidence nezajištěných porostů, imise).

Základní představa a motivace při tvorbě a úpravách programů pro práci s daty LHP je ta, že tyto programy výrazně zkvalitní rozhodování managementu na všech úrovních řízení a zároveň výrazně usnadní práci všem dalším pracovníkům, kteří tato data ke své práci potřebují a využívají. Naprosto mylná by byla představa lesního správce či revírníka, který místo práce v lese bude sedět celé dny u počítače. Taková práce s programem by byla zcela kontraproduktivní a nesmyslná. Smyslem je rychlá orientace, snadná obsluha a rychlé zjištění kvalitních dat či poskytnutí požadovaných tištěných výstupů (map, částí hosp. knihy, výsledků dotazů, vydaných majetků atd.). Pracovištěm například revírníka je především les a dobrý program pro práci s daty LHP musí umožnit revírníkovi pracovat v lese co nejkvalitněji a co nejkvalitněji. A to je obecně smyslem využití digitálních dat LHP na lesních správách a závodech.

Podnik má samozřejmě i další výkonný analytický nástroj pro práci s daty LHP a LHE. Tím je silný klient a správce všech dat LHP a LHE uložených v datovém skladu informačního systému LČR. Tímto nástrojem je z hlediska správy, řízení a kompletních analýz dat LHP a LHE vybaven odbor hospodářské úpravy lesů. Silný klient pro práci s daty LHP a LHE se jmenuje LESAN (LESnický Analytický Nástroj) a má celou řadu dalších funkcí. Je současně řídicím číslníkem organizační struktury LČR, udržuje kompletní historii a umožňuje trvalou aktu-

alizaci v čase v členění OI, LS (LZ), LHC, revíry (polesí), smluvní územní jednotky, honitby. Rovněž umožňuje analýzy dat LHP, LHE a organizační struktury LČR z pohledu správního členění ČR.

Dále je určen pro tvorbu metadat pro vybrané organizační úrovně LČR a správního členění ČR. Řídí a zajišťuje vedení dat lesní hospodářské evidence. Provádí úpravy a doplnění dat LHP, veškeré importy a exporty dat jak pro organizační jednotky LČR, tak pro externí subjekty.

V rámci budovaného informačního systému LČR jsou data LHP páteří celého informačního systému. Jsou páteří, na kterou je navázáno obrovské množství všech informací jak o prováděných hospodářských opatřeních technických, tak nejrůznějších informací ekonomických, informací smluvního a obchodního charakteru, informací o komplexní struktuře LČR včetně informací o správním členění LČR a dalších.

Rád tedy konstatuji, že význam a využití dat LHP mají na všech organizačních úrovních našeho podniku výrazně se zvyšující tendenci. Bez dobrých plánů a kvalitních dat LHP by současný systém informací o lese – základním předmětu činnosti a zájmu našeho podniku nikdy nemohl být vybudován. Rád bych na závěr popřál všem pracovníkům podniku dobrou a kvalitní spolupráci při tvorbě LHP a všem vysokou pracovní spokojenost při jejich využívání.

Ing. Jaroslav Zezula
odbor hospodářské úpravy lesů, ředitelství LČR

Dotazovací analytický nástroj v programu LESAN umožňuje rychle a jednoduše vytvářet kvalitní výstupy

Digitalizace lesních hospodářských plánů

nabízí nové možnosti jejich využití

Dnes se v seriálu našich reportáží opět po roce vracíme k tématu hospodářské úpravy lesů. Tato stěžejní lesnická disciplína v posledních letech prodělává bouřlivý rozvoj, k němuž nemalou měrou přispívají nové technologie. Také technika zpracování a tvorby LHP se prudce mění. Digitalizace dat LHP a nové výkonné počítače otevírají širší možnosti jejich využívání. To vše ovlivňuje naše zažitá názory na obhospodařování lesa. Jednou z lesních správ, kde byl v letošním roce dokončen nový LHP, je LS Horní Blatná, která hospodáří v mimořádně složitých podmínkách. O tvorbě LHP a o lesích v této části Krušných Hor jsem si povídal s lesním správcem Ing. Janem Neumanem (JN), jeho zástupcem Ing. Jiřím Vojtěchem (JV) a specialistou pro HÚL Ing. Vladimírem Mišákem (VM).

Kdy začala příprava hospodářského plánu na Horní Blatné?

(VM): Příprava nového LHP na Horní Blatné začala již dva roky před skončením platnosti minulého LHP, tedy v roce 2000. Jako první krok byla zorganizována veřejně obchodní soutěž, v níž uspěla firma Plzeňský Lesprojekt, a. s. Současně začali pracovníci LS připravovat pozemkové podklady a identifikaci majetku pro zařízení. Tuto činnost lze považovat z hlediska lesní správy za jednu z nejsložitějších. Lesní správa ji zabezpečuje celou samostatně a od září do prosince předává pozemkové podklady průběžně zhotoviteli LHP.

Jak to lesní správa zvládala?

(JN): Zpočátku se zdálo, že zpracování majetkových poměrů v rámci přípravy a tvorby LHP bude u nás snad trošku jednodušší než na některých jiných lesních správách. Majetková držba zde není totiž rozbita do tisíců drobných restitučních nároků, pouze jsme vypořádávali větší majetky obcí a měst. Ale v průběhu zpracování LHP byl novelizován zákon o majetku měst a obcí. Tím se znovu otevřel problém navrácení tzv. přidělů, tj. majetku, který obce dostaly na základě Benešových dekretů. To nám neblaze zasáhlo do příprav na zpracování LHP, protože některé obce vznášely nároky na přiděly, přičemž neměly a nemají dodnes zpracované identifikace hranic v terénu. V těchto případech jsme se museli nějak s těmi obcemi dohodnout, aby při vydávání majetku nevznikaly žádné velké problémy.

O kolik hektarů se asi jedná?

(JN): Řádově asi o stovky hektarů, ale bohužel je to velmi komplikované v důsledku roztržitého stavu těchto přidělů a nejasných hranic.

Ze závěrečného šetření a schvalování LHP představiteli státní správy

Co následovalo po zpracování majetkových podkladů?

(VM): Koncem předposledního roku platnosti LHP, souběžně s pozemkovou přípravou, jsme zahájili první etapu školení pracovníků LS. Cílem bylo seznámit pracovníky LS s úlohou lesního hospodáře a s legislativními podmínkami při tvorbě LHP. Důraz byl kladen zejména na rozbor přírodních podmínek LS a z toho vyplývající diferenciaci hospodaření. Důležité bylo pochopení typologického systému. S tím nás seznámil typolog ÚHÚL Brandýs nad Labem, pobočky Plzeň. Nejprve jsme si vyslechli teoretický úvod a potom jsme absolvovali venkovní pochůzku s kopáním jednoduchých sond a vysvětlením dané problematiky.

(JN): V návaznosti na toto školení jsme na LS připravili praktické ukázky a praktické proškolení jednotlivých revírníků. Diskutovali jsme o tom, jak si představujeme výchovné zásahy, umístění obnovních těžeb, uvolnění přirozeného zmlazení, rozčlenění porostů atd. Snažili jsme se sjednotit pohled všech pracovníků LS na tyto lesnické záměry. Proškolení probíhalo ve dvou etapách. Nejprve to byli samostatní revírníci v rámci LS. Potom jsme udělali pochůzku s taxátory, kteří pak úzce spolupracovali s revírníky a venku již řešili problémy společně.

V čem spočívají největší problémy LS?

(JN): Největším problémem LS je dlouhodobě imisní zatížení a poškození lesních porostů. Například v minulém decenniu se nahodil těžby pohybovaly kolem 60 %. Z toho pak plynou obtíže s hospodařením v narušených porostech z hlediska zanedbané výchovy, rozčlenění a obnovy. Musíme také brát ohled na to, že v posledních čtyřech, pěti letech se nám začal silně zmlazovat smrk v těch nejvyšších imisních oblastech. Bohužel současně došlo v těchto porostech k novému typu poškození smrku, tzv. žlutnu-

ti. V současné době se proto snažíme maximálně využít ochranných funkcí starých porostů s přirozeným zmlazením tak, abychom toto přirozené zmlazení dopěstovali do stadia zajištěné kultury. Z tohoto hlediska jsme museli přistupovat i k rozčlenění porostů a k obnovním postupům ve všech hřebenových partiích poškozených porostů.

Lze říci, že ochranná funkce lesů je zde primární? Snažíte o podrobní hospodářství?

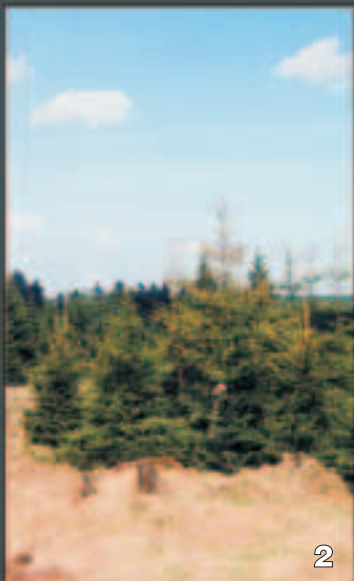
(JN): Po zkušenostech z velkoplošných imisních těžeb v minulých decenních se snažíme vyvarovat plošnému odlesnění nejvyšší položené hřebenové partií. K tomu zaměřujeme i strategii obnovy těchto porostů, v nichž maximálně využíváme přirozené obnovy s doplněním nutných melioračních a zpevňujících dřevin, tak abychom zachovali všechny funkce lesa, v těchto podmínkách hlavně funkce ochranné. Doufáme, že se nám podaří zbytky starých porostů udržet při životě co nejdéle, bez ohledu na dřevní produkci, abychom mohli co nejvíce využít příznivého mikroklimatu, které vytvářejí, i jejich semenových roků.

Čím si vysvětlujete takové masivní přirozené zmlazení těchto těžce poškozených porostů?

(JN): V několika minulých letech došlo k podstatnému snížení škodlivin v ovzduší. Následně jsme pozorovali obnovu plodnosti smrku a ostatních lesních dřevin i v exponovaných oblastech. Semenné roky sice nefungují podle klasického schématu, ale porosty nám plodí prakticky v každém roce, ne celý porost, ale jeho část. Podle toho také přirozené zmlazení vypadá – je věkově rozrůzněné. Skutečně se v západních částech Krušných hor masivně přirozeně obnovuje horský smrk, který byl v minulosti těžce poškozen imisemi. Je velice pozitivní, že současně odrůstá i přirozené zmlazení listnáčů, hlavně buku a jeřábu, a to

1

2

3

i v lokalitách, které byly historicky zatíženy neúnosnými stavy vysoké zvěře. Jsou to např. lokality kolem Klinovce, Přebuže či Milířů a všechny horské polohy, kde se v důsledku snížení imisí opět obnovují semenné roky listnatých dřevin. Potěšitelné je, že i zmlazení listnáčů zdárně odrůstá bez dříve nemyslitelné ochrany proti zvěři.

Měli jste hotovou typologii. Co navazovalo dál?

(VM): Ve spolupráci s LS, s využitím oblastních plánů rozvoje lesů a zkušeností z LS, jsme vymezili hospodářské soubory a vytvořili zařazovací tabulku. K jednotlivým HS jsme definovali základní hospodářská doporučení, tzn. cílovou druhovou skladbu, minimální podíl melioračních a zpevňujících dřevin při obnově porostů, hospodářský způsob, obmýti a obnovní dobu. Počátkem posledního roku platnosti LHP, tzn. od ledna do dubna proběhla, jak již říkal pan správce, druhá etapa školení pracovníků LS. Účelem bylo sladění vlastních zařazovacích prací, naplnění venkovního šetření a způsob vzájemné spolupráce. Sjednotili jsme si názory na popis porostů, plán hospodářských opatření a naléhavost zásahů.

Mohl revírník ovlivnit výslednou podobu LHP?

(VM): Revírník průběžně zapracovával do LHP při konzultacích s taxátorem hospodářské záměry, které chce v příštích deseti letech na svém revíru realizovat. Potom stvrdil svým podpisem na pracovních deskách nebo na pracovní mapě, že oddělení bylo projednáno s taxátorem, a že je toto oddělení otaxováno podle jeho představ, tedy představ odborného lesního hospodáře.

Kontrolovali jste práci taxátorů a revírníků?

(VM): V průběhu venkovních prací byly u každého taxátora provedeny dvě kontrolní pochůzky, za účasti lesního správce, revírníka, specialisty HÚL a zástupců taxační firmy. Probíhala kontrola využití podkladových děl, porostní mapy, správnost vylišení porostního detailu, zjišťování stavu lesa, zjišťování zásob, plánu hospodářských opatření a zároveň i kontrola realizace záměrů revírníka a lesního správce.

(JN): Myslím si, že je velice důležité, aby revírník působil jako přenosný článek mezi strategickými záměry lesního správce (lesního hospodáře) a jednotlivými taxátory a předával jim informace o hospodářských záměrech tak, jak bylo dohodnuto na lesní správě.

Byla nějaká oblast, kde se diskutovalo více nebo kde taxátoři navrhovali jiná řešení?

(JN): Tak samozřejmě, že v lesnických činnostech je řada případů, kdy se střetávají dva i více názorů na způsob výchovy, způsob obnovní těžby, doplnění melioračních a zpevňujících dřevin atd. To bylo, myslím, dnes a denně na programu, ale výsledkem potom musel být nějaký společný lesnický přístup

v rámci dané lokality, v rámci daného porostu, musely být vzaty v úvahu všechny místní vlivy a znalosti revírníka a všech lidí, kteří se už zde historicky podíleli na hospodaření a mají vizi, jak by se zde mohlo hospodařit v dalším období.

Když mluvíte o vizi, je tady nějaký zásadní obrat proti minulému LHP?

(JN): U nás je to trochu složitější. Myslím si, že dnes je dán daleko větší prostor lesnímu hospodáři a přeneseně i všem revírníkům. Ale, bohužel, musíme zde hospodařit s takovou tou předběžnou lesnickou opatrností, protože vlivy nových a nových kalamit nás brzdí v našem lesnickém tvůrčím elánu. Několik minulých let nás vrátilo do reality dlouhodobého působení imisí a narušeného životního prostředí. Je velmi obtížné s nějakou větší přesností plánovat budoucí podobu zdejších lesů.

Jak jste promítli do příprav a realizace LHP zájmy ochrany přírody?

(VM): V posledním roce platnosti minulého LHP se konalo základní šetření. Při něm bylo velmi důležité dohodnout si se všemi orgány státní správy a organizacemi ochrany přírody jejich požadavky a jejich představy o tvorbě LHP. Myslím si, že se to při tvorbě LHP na LS Horní Blatná vcelku zdařilo a ke schválení LHP vydaly příslušné OkÚ, RŽP - SSOP přírody závazné stanovisko k LHP bez problémů.

Jsou tady nějaká chráněná území?

(JN): Máme tady Božidarská rašeliniště, kolem nichž jsme se dohodli bez větších problémů. Docházelo ale spíše k dlouhotrvajícím diskusím o tom, co je to vlastně významný krajinný prvek. Jeho definice v podstatě není nikde zcela přesná a tak jsme se dohadovali, co je to rašeliniště, co jsou to další významné prvky z pohledu ochrany přírody a z pohledu lesního hospodářství. Naštěstí pro schvalování LHP tyto diskuse vždy vyústily do nějakého konsensu.

Čím vrcholila práce na LHP?

(VM): Od dubna do října předposledního roku minulého LHP probíhalo zjišťování stavu lesa a návrh požadovaných hospodářských opatření, tvorba pracovní porostní mapy, měření výšek a výpočet zásob u průměrných a relaskopovaných porostů. Byl zpracován seznam porostů navržených k uznání jako zdrojů reprodukčního materiálu a podána žádost o zařazení lesů do kategorií lesů ochranných a lesů zvláštního určení. Tím byly završeny venkovní práce. Na počátku prvního roku platnosti nového LHP, byly LS předány prozatímní hospodářské knihy, prozatímní porostní mapy a prozatímní mapy hospodářských opatření. Pracovníci LS provedli během ledna a února ještě poslední kontroly a úpravy. Současně byla kontrolními programy kontrolována digitální alfanumerická i grafická data. Podle ustanovení lesního zákona (§ 27) byl do 60 dnů po skončení platnosti předchozího LHP předložen orgánu státní správy lesů kompletní návrh LHP potřebný ke schválení. V průběhu dubna se konalo závěrečné šetření

a LHP byl schválen schvalovacím výměrem Krajského úřadu Karlovarského kraje. Potom následovalo zpracování konečných výstupů LHP. Ty lze rozdělit do dvou skupin. Jsou to výstupy analogové (hospodářská kniha, plochová tabulka, textová část LHP, lesnické mapy) a výstupy digitální. Všechny výstupy musí obsahovat povinné náležitosti stanovené standardy a zadávacím protokolem LČR.

(JN): Z pohledu LS můžeme velice kladně hodnotit zpracování standardů a katalogů mapových a analogových výstupů v rámci LHP u LČR. Tím totiž dochází ke sjednocení požadavků na jednotlivé dodavatelské firmy. Lze objektivně hodnotit i cenové nabídky. Myslím si, že zpracované katalogy jsou na potřebné úrovni a u LČR jistě přispějí k jednotnému výkladu, přístupu a hodnocení zpracování LHP. Pro LS bylo také velice významné a důležité, že jsme v lednu dostali prozatímní mapy a knihy, se kterými jsme mohli pracovat, mohli jsme případné chyby opravit, vstupovat do těchto dat a hlavně jsme mohli využívat tyto podklady pro zpracování projektů na příští rok. To je cosi nového, co jsme v minulých deceniích neznali a potýkali jsme se s pozdním předáváním těchto podkladů.

Byly nějaké problémy?

(JV): Protože LS dostala předběžná data v únoru letošního roku, neznali jsme do té doby počáteční stavy holin. Řešili jsme, jestli se to bude zpracovávat standardně jako v minulosti ručně a nebo jestli budou převzaty z LHP. Zvolila se pro LS ta lepší cesta, kdy se převzaly z LHP počáteční stavy holin. Sice to bylo v nejzazším termínu pro zpracování pěstebních a těžebních projektů, ale myslíme si, že se absolutně vyloučila jakákoliv chyba, která by se tam dala ročním typováním zanást.

Jakými nástroji je možné využívat digitální data LHP?

(VM): V současné době jsou alfanumerická data LHP využívána v SW LES (lesnický evidenční systém) modul LHP. Grafická data jsou využívána v SW TOPOL, TAXCARTO a KoPla. Využití grafických dat v SW LES, modul LHPG je v současné době testováno na několika LS a v dohledné době jistě dojde k jeho praktickému zavedení na všechny LS.

(JN): Doufám, že to není ani vize ani dlouhodobý záměr a že na LS dostaneme velice brzy k dispozici tento program. Hodnotím jej jako veliký posun pro budoucí zpracování projektů všech našich lesnických činností. Uvedu to na konkrétním příkladu. Naše LS to má zavedeno tak, že všichni revírníci zpracovávají jednotlivé uzávěrky za každý měsíc samostatně na počítači. S LS komunikují přes disketu. Do budoucna se těšíme, že budou mít k dispozici veškeré podklady z LHP na svůj revír tak, aby získali zpětnou vazbu při tvorbě jednotlivých lesnických projektů i zpětně přes výrobní listky a údaje z výroby do těchto datových souborů.

Jak konkrétně funguje způsob práce s digitálními daty LHP na LS?

(JV): Lesní správa má pět středisek, na nichž je umístěn počítač. Zde revírníci typují

prvotní doklady. Natypovaná data se přesunou pomocí magnetického média na LS, kde se zpracovávají v rámci měsíčních uzávěrek a v rámci roční uzávěrky. Na LS je na serveru nahrán schválený LHP, který byl převzat z datového skladu. Tento LHP je přenesen na střediska do revírníckého počítače. V něm je možné LHP užívat pasivně, tzv. offline. Tedy revírníci jej nemůžou aktualizovat. Aktualizace probíhá pouze na LS, a to v průběhu daných termínů.

Pokud by se někdy LHP užíval (tj. aktualizace, přebírání a zpracovávání dat) tzv. online pevnou linkou přímo z datového skladu na ředitelství, měli by revírníci velmi omezený přístup k datům LHP. Současný směr, při němž se používá program LES a bude se používat modul LHPG pro grafická data, je z uživatelského hlediska velice přínosný a lesním hospodářům – revírníkům přináší možnost maximálně využívat předností softwarových programů, které se dříve používaly jen na LS.

Může si revírník aspoň vytisknout barevnou mapu?

(JV): Na dvou střediscích si revírníci mohou vytisknout ve formátu A4 barevnou mapu. Ale vzhledem k tomu, že se vyvíjí modul LHPG a dojde k zabudování grafické evidence, která je velice podstatná pro práci s LHP, tak se zase zvýší nároky na hardwarové vybavení. Jenže za současného stavu počítačové sítě by se tento systém nedal použít. Muselo by dojít k obměně hardware.

Co je limitujícím faktorem pro využití dat, která jsou náročnější na objem?

(JV): Co se týče typování výroby a práce s LHP, je hardware na odpovídající úrovni. Ale jestliže dojde ke zvýšení nároků na hardware ze strany software, mám na mysli grafickou evidenci, tak se domnívám, že obtočí jen počítače na LS a revírníci by z toho byli vyřazeni. Což je škoda, protože oni už velice dobře a účinně využívají počítače při tvorbě projektů a při hospodářské evidenci. Hlavně se však tímto způsobem vylučuje chybovost, která se zanášela v minulých letech do hospodářské evidence.

Vyloučí se omylnost lidského faktoru?

(JV): Nechci říct vyloučí, ale sníží se na mizivé procento.

Děkuji za rozhovor, Jan Řezáč

1. Žlutnutí je vnějším znakem nového typu poškození lesních porostů v Krušných horách
2. Často jsou poškozeny i mladé porosty
3. Také v západním Krušnohoří se používala buldozerová příprava půdy, stroměčky rostoucí v minerální vrstvě však krmí a mají světlezelenou barvu, naopak stroměčky vysazené v blízkosti valů vykazují podstatně lepší zdravotní stav
4. Po mnoha letech se opět objevuje v nejvyšších polohách Krušných hor masivní přirozené zmlazení
5. Rozsáhlé stejnověkové porosty se rozčleňují zpevňujícími žebry melioračních a zpevňujících dřevin
6. Bukový kotlík jako představený prvek počínající obnovy

4

5

6

Srovnání stavu lesa na
porostních mapách
vyhotovených s časovým
odstupem 80 let na části
lesní správy Horní Blatná.
Mapa nahoře pochází z roku
1920 a mapa dole je
výstupem nového LHP
platného od 1. 1. 2002

Jelení říje

očíma fotografa přírody

Jelení říje má v sobě určité kouzlo, kterému neodolá žádný fotograf přírody. Nastávající podzim a hlas říjících jelenů je pro fotografa svátkem, na který se těší celý rok. Patřím také k těm, kteří propadli kouzlům přírody, a proto se již nemohu dočkat chvíle, kdy nastane čas jeleního milování.

Tak jako někteří odjíždí na dovolenou k moři, aby si tam odpočinuli, já odjíždím do pustých lesů, abych tam někde v provizorní lovecké chatě přečkal několik dní, a byl tak blízko všemu dění, které mne tady uprostřed nerušené přírody obklopuje. Tak jako jeleni vyhledávají říjné laně, chodím já po lese a hledám jeleny, kteří oznamují lesu, že přišla jejich doba, doba říje. Vyhledávají laně a shromažďují je do tlup, aby je mohli bedlivě střežit před ostatními soky.

Než krajinu pohltí šero stále fotografuji a zaznamenávám vše, co se na říjšti děje. Většinou až za tmy se vrátím do opuštěné chaty, abych nabral síly pro příští den.

Než usnu, stále slyším troubící jeleny, kteří „koncertují“ celou noc. Ráno, než se rozední, sbalím fotografickou výzbroj, malou svačinu a už zase spěchám na místa, kde vím, že se určitě potkám s jeleny. Tak jako mají houbaři svá místa, kde určité najdou hříby, mám já místa, kde se setkám s jelení zvěří. Bez ohledu na čas čekám. Někdy čekám hodně dlouho, jindy jsem ale brzy svědkem

různých událostí, které leccos prozradí z tajuplného života této zvěře. Má nenasycená kamera potom může zaznamenat i ty nevšední okamžiky, které se zde odehrávají.

Vím, že každý fotograf touží po snímcích jeleního souboje. To je ale událost, která nenastane každý den. Jen díky trpělivosti a častému pobytu v náručí přírody, kde jsme obklopeni jelení zvěří, máme naději, že budeme svědky takového souboje. Mám na svém kontě již několik „prožitých“ jeleních soubojů. Vždy je to úžasné a vzrušující, když se najednou do sebe pustí dva velcí jeleni, kteří bojují jako o život. Někdy je souboj velice krátký. To je v případě, že jeden ze soupeřů pozná, že sok je nepřemožitelný a dá se raději na ústup. Ovšem střetnou-li se dva stejně silní jeleni, kteří oba touží po laních, může trvat souboj i velmi dlouho.

Všechno krásné jednou začne a jednou skončí. Tak je tomu i s putováním za jeleny v době říje. Někdy i nepřízeň počasí se postaví proti fotografovi, a tak nezbyvá než se s jeleny rozloučit a zase čekat celý rok na příjemné chvíle uprostřed přírody, kdy nastane čas jeleního milování.

Už víte proč fotografové přírody milují a obdivují jelení říji?

Jaromír Zumr

Často sedím někde na stromě a čekám, až se objeví říjící jelen, abych ho mohl zachytit svou kamerou. Někdy si stavím pozorovatelny, kde trávím mnoho hodin připraven s prstem na spoušti, abych nepromarnil jediný okamžik ze života této královské zvěře, jak se jelenům říká. Podle stop vyhledávám i kaliště, kam se chodí horkokrevní jeleni během dne zchladit, aby potom mohli dál pokračovat ve svých povinnostech vůči laním. Mnohokrát jsem byl svědkem toho, kdy přišel jelen do kaliště. Je to nádherná podívaná. Tam, kde je kaliště nejhlubší, kde je nejvíce bláta, se válí na zádech a počiná si jako malé dítě, které se čvachtá ve vodě. Když na něm není jediné místo suché a má i parohy obalené vrstvou bláta, vyleze a opodál se otřeše.

Lesnické pamětní knihy 2002

Lesy České republiky, s. p., Hradec Králové (LČR), a Národní zemědělské muzeum Praha uspořádaly ve dnech 24. a 25. září 2002 na loveckém zámku Ohrada v Hluboké nad Vltavou seminář pod názvem „Lesnické pamětní knihy 2002“. Součástí semináře byla i výstava patnácti vybraných lesnických pamětních knih z 18., 19. a 20. století. Originály těchto knih zapůjčily z větší části státní oblastní a zemské archivy z celé České republiky.

Úvodní přednášku na téma „Současná situace ve vedení lesnických pamětních knih“ přednesl správní ředitel LČR Ing. Břetislav Jakubec. Ing. Miroslav Sloup, ředitel odboru tvorby lesa MZe ČR hovořil o významu zaznamenávání historie lesnictví v lesnických pamětních knihách. O poutavé, užejí specifické téma „Pamětní knihy v minulých stoletích a nyní, návaznost na LHP“ se podělili střídavě tři pracovníci ÚHÚL – Ing. Jiří Hejda, Ing. Antonín Navrátil a Ing. František Maršík. Ing. Václav Kasal, ředitel Národního zemědělského muzea Ohrada hovořil na téma „Ukládání třetího originálního paré ročního pamětního záznamu v muzeu na Ohradě“. Zdůraznil jedinečnost a důležitost zaznamenávat současnou historii lesnictví v pamětních knihách. Historii českého lesnictví v muzeích ČR erudovaně rozebral Ing. Antonín Hájek, CSc., ředitel Národního zemědělského muzea Praha. Historik Ing. Antonín Nikendey seznámil autory pamětních knih nejen s překrásnou historií Hluboké nad Vltavou z pohledu lesníka, ale byl spolu s Ing. Václavem Kasalem fundovaným průvodcem lesnickými a mysliveckými sbírkami v muzeu na Ohradě. Poslední, praktickou přednášku na téma „Psaní pamětních knih – organizační záležitosti“ přednesla paní Libuše Jaklová, hlavní archivářka LČR. V programu semináře byla i exkurze ve Staré Oboře na LS Hluboká nad Vltavou. Průvodcem byl její odborník Ing. Vladimír Pauer.

Současná situace ve vedení lesnických pamětních knih

(Ing. Břetislav Jakubec)

Naším záměrem a cílem je získat nové informace k dané problematice. Dále budeme společně diskutovat o poznatcích a zkušenostech, spojených s prací kolem pamětních knih Lesů České republiky. Cílem naší diskuse je tuto činnost zkvalitnit a snad vám ji i zčásti usnadnit a zefektivnit. Za zásadní považuji, a jsem tomu rád, že myšlenka vést pamětní knihy podniku LČR, o které jsme diskutovali nedlouho po založení podniku, byla přijata, a že se ukázala jako smysluplná. Věřte, že v období hektických společensko ekonomických změn, včetně zahájení činnosti LČR, přijmout toto rozhodnutí nebylo vůbec tak jednoznačné, jak se dnes může jevit. Přestože čas, který od této doby uplynul, ne-

ní z pohledu historie nijak významný, určitě mnozí z vás potvrdí, že díky pamětním knihám a koncentrovanému obsahu záznamů v nich obsažených se tyto staly studnicí informací, ze kterých čerpají již nyní mnozí z nás. Lidská paměť je mnohdy krátká a člověk se často až rdí, jak zapomíná. Jsem rád tomu, že právě pamětní knihy nejsou jen mrtvými díly pro budoucnost, ale že jsou používány jako aktuální pohotovostní zdroj vědění.

Význam zaznamenávání historie lesnictví v lesnických pamětních knihách

(Ing. Miroslav Sloup)

Za celou existenci muselo lesnictví řešit celou řadu problémů, to ale mělo i velkou výhodu. Začalo se okamžitě vyvíjet a s ním i celá řada dalších disciplín jako biologie, geologie, pedologie, klimatologie, následně typologie a další. Současně se vyvíjely i technické disciplíny jako technologie, nauka o dřevě, stavby cest a mostů, mechanizace a další. Tento vývoj začal podstatně dříve než u celé řady dalších odvětví. Dnešní úlohu lesnictví chápeme poněkud širěji. Kromě zajištění trvalé produkce dřeva jde i o naplnění funkcí mimoprodukčních a funkce sociální. Les je vnímán jako ekosystém, který vyžaduje komplexní pohled na jeho všechny složky. Předpokládáme, že tím dojde k menším chybám z pohledu budoucích potřeb společnosti.

Proč takový úvod? Proto, abychom si uvědomovali důležitost znalosti minulých poznatků – abychom měli svoji lesnickou paměť. Zkušenost ukazuje, že nemáme možnost si ověřit naše poznatky okamžitě jako většina ostatních odvětví, ale musíme vycházet z poznatků minulých. Abychom to mohli udělat, musíme ty poznatky z minulosti mít, nejenom je odhadovat. Význam dokumentované paměti je možné posoudit z celé řady případů. Tak například:

- Mnohdy nedocenené jsou údaje historických průzkumů LHP, příkladem je způsob pěstování odrostků dubu v borových nárostech v místních podmínkách, kdy dnes můžeme takové porosty posoudit ve více než 140 letech. Tyto zkušenosti lze využít v pěstování lesů. Máme zájem obnovit historické průzkumy tak, aby nám mohly poskytovat vhodné užitečné informace.

- Údaje o exkurzích v minulosti nám ukazují nejen minulou odbornou úroveň, ale i společenský význam takových akcí.

- Zpracovaná historie zalesnění centrální Šumavy nám ukazuje, jak diametrální rozdíl je mezi skutečností a uměleckým ztvárněním v případě spisovatele Klostermanna.

- Zápisy z povodní v r. 1872 nám dovedou přiblížit obdobně katastrofální situaci, jaké jsme byli přítomni v letošním roce.

Podobných případů se dá uvádět velmi mnoho. Vždy nám na základě posouzení a vyhodnocení minulosti pomáhají pochopit současnost a mají svůj významný podíl na rozhodování pro činnost budoucí. A v tom vidím jejich význam a potřebu dokumentovat i současnost pro potřeby budoucí.

Pamětní knihy v minulých stoletích a nyní, návaznost na LHP

(Ing. Jiří Hejda, Ing. Antonín Navrátil, Ing. František Maršík)

Pamětní kniha jest záznamní kniha vedená u obcí, ústavů, velkostatků, korporací neb i v rodině, do níž v časovém pořadí jsou zaznamenávány události, se vztahem k majiteli pamětní knihy důležité. Pro lesní majetek s dlouhodobou lhůtou výroby jest vedení pamětní knihy velmi doporučitelné. (Naučný slovník lesnický, díl II, 1940).

Práce na tomto příspěvku nás přinutila zabývat se o věci, na které za normálních okolností nemáme čas. Takže jsme se mohli zahlbout do studia několika Schwarzenberských pamětních knih z druhé poloviny 19. století. Obsahově jsou rozděleny na část:

Všeobecnou – popisuje majetkové poměry oblastí, v níž revír leží, stav dopravních poměrů a plavebních tras, průhony pro dobytek, větrné smrště, silné mrazy, požáry, epidemie, popis lesnických budov,

kostelů atd. Dozvíme se např., že personál během sezóny hledal prameny a bystriny vhodné jako zdroj vody pro zamýšlený plavební kanál; že v roce 1858 přišla stížnost kvůli kostelní louce; jakým způsobem budou podporovány děti zaměstnanců na studiích; že se ve dnech 10. – 12. 8. 1868 (tedy ještě před velkými polomy) konala lesnická exkurse do krásných lesů lesmistra Johana, její popis a seznam účastníků; seznámíme se se způsobem rozesílání služebních dopisů a oběžníků – kniže vydal oběžník, který přepisovali do pamětních knih.

Lesnickou – zde jsou záznamy o kulturech, vylepšování, zaplocování, odvodňování, semenných rocích dřevin, sběru semene, zakládání semenišť atd. Ale nalezneme zde také oběžníky nebo pojednání o přednesu básně panu nadlesnímu.

Mysliveckou – obsahuje myslivecká hlášení – raporty o odstřelu zvěře, výskyt vzácných druhů zvěře, lovecké příhody, problémy s pytláky. Podrobně je zachycen průběh jeleňí říje ve dnech 10. – 20. 9. 1868; průběh tetřevího toku ve dnech 28. 4. – 9. 5. 1868. Zajímavé je, že v oblasti Zátone se v hlášení o odstřelu téměř neobjevuje vysoká zvěř – byla zde totiž v roce 1848 vysazena a pak dlouho šetřena. V sezóně 1871/72 se udává odstřel 6 orlů.

Přírodní – informuje o výskytu významných stromů (svůj tloušťkou, výškou, událostí k níž byl strom vysazen), o škodách hmyzem, kroupami, zvěří.

Personální – nástup a ukončení služby, přeložení, služební postupy, úmrtí, úrazy, někdy i organizační změny jako sloučení revírů, vznik nových revírů atd. V některých knihách je uváděn i seznam návštěv, které se na revíru zastavily.

Porovnáním několika pamětních knih vychází najevo, že jde o dílo individuální, zápis je obrazem pisáře. Škrtno je jen ojediněle. Zajímavé je, že se v těchto pamětních knihách z období 1868 – 1884 neobjevují podrobnější údaje o polomech – pouze malý odstavec o obrovských škodách v hrdých, smrkových porostech. Významnou částí pamětních knih je popis lesnických exkursí a odborných pochůzek. Ty významnější často vycházely i samostatně tiskem.

Neměli bychom důvod se scházet, pokud by naši předkové nebyli prozíraví a nezpracovávali díla, z nichž dnes čerpáme. Jak to dělali, že i při té bídě tenkrát našli čas a prostředky na to, aby tato díla vznikala – vždyť

šlo převážně o soukromé majetky? Čím se řídili, když přemýšleli o podpoře studia dětí svých zaměstnanců? Je to jenom v tom, že tenkrát byla snaha udržet a zlepšovat rodový majetek „na věky“, a my vidíme „jenom do důchodu“? Kolik známe dnes lesnických odborníků schopných studovat staré, ručně psané materiály v cizím jazyce? A kolik je jim let?

Ukládání třetího originálního paré ročního pamětního záznamu v muzeu na Ohradě

(Ing. Václav Kasal)

Klíčovým rokem byl rok 1985. Zemědělské muzeum Ohrada bylo určeno jako centrum pro zabezpečení komplexní dokumentace na úseku lesnictví, rybářství a myslivosti. Jednotlivým organizacím určeným zabezpečovat svoji dokumentaci byly zaslány osnovy k vedení „Pamětní knihy“ a stanoven přesný harmonogram postupného zpracování a vedení těchto knih a jejich záznamů. Snahou bylo zpětně zdokumentovat časový úsek 1945 – 1984. Lesnická subkomise pro historii lesnictví se při své činnosti opírala hlavně o práci Ing. Františka Kotyzy, Ing. Emila Hoška, CSc., a některých pracovníků muzea. Pro popularizaci vedení „Pamětních knih“ (PK) a aby plnily svůj význam, byly pořádány pro zpracovatele instruktáže, školení a přednášky. Celkem bylo mimo akcí v rámci krajů pořádáno pět celorepublikových instruktáží. Na základě dopisu MZV ČR z 7. 6. 1991 bylo přikročeno k úpravě a aktualizaci osnovy PK a bylo určeno, jak dále bude organizováno vedení dokumentace současnosti u nově vzniklé organizace. Pro pracovníky muzea bylo důležité, že ministerstvem byla lesním organizacím určena povinnost nadále spolupracovat s muzeem a nadále pokračovat ve vedení zápisů v pamětních knihách podle novelizované osnovy. Ke škodě věci je, že v současnosti jsou vedeny pamětní knihy pouze u státního podniku LČR. Na zámku Ohrada byla vyčleněna místnost, kde jsou archivovány jednotlivé pamětní knihy podle regionů a organizací.

Historie českého lesnictví v muzeích ČR

(Ing. Antonín Hájek, CSc.)

První lesnické a myslivecké muzeum založil v roce 1841 Jan Adolf kníže Schwarzenberg na loveckém zámku Ohrada. Je to nejstarší specializované muzeum v Evropě. Kromě mysliveckých sbírek v něm byly shromažďovány sbírky ornitologické, sbírka lesních semen, herbáře, ukázky domácích i cizokrajných dřev, zvláštností, sbírka lesních škůdců a odborná knihovna. Nadlouho zůstalo toto lesnické a myslivecké muzeum jediné. Teprve počátkem 20. století dal generální ředitel liechtensteinských lesů Julius Wiehl příkaz všem podřízeným lesním úřadům, aby vyhradily jednu místnost pro lesnické a myslivecké sbírky, a zároveň jim uložil povinnost vést pamětní knihy. Tato lesnická a myslivecká muzea na jednotlivých panstvích, stejně jako pamětní knihy, zanikla po 1. pozemkové reformě. Sbírkové většinou očitly v regionálních muzeích. Významnější expozice byly soustředěny do Lesnického a mysliveckého muzea v Úsově u Mohelnice, kde jsou uloženy dosud.

Lesnické muzeum vzniklo o něco později, v roce 1924, i když už při založení prvního českého lesnického spolku „Jednoty českých lesníků zemí koruny české“ v roce 1907 byl dán podnět ke vzniku lesnického a mysliveckého muzea, lesnického archivu a lesnické knihovny. Kromě ústředí v Praze mělo muzeum pobočky v Opavě, Bratislavě a Brně. V letech 1937 – 1939 byly sbírky umístěny v nově vybudované budově v Praze na Letné, odkud byly během okupace vystěhovány. Část pražských, brněnských a opavských sbírek byla během války zničena. Po ukončení války se sbírky soustředily do Prahy, ale v roce 1950 byla letenská budova přidělena jiným organizacím. Sbírkové byly umístěny nejprve do zámku Konopiště a od roku 1961 do zámku Ohrada. S převážně mysliveckými, ale i lesnickými sbírkami se můžeme setkat na celé řadě zámků, jako je například Konopiště, Lednice, Bítov, Křivoklát. Ve Valašském muzeu v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm se chystá rozsáhlá expozice „Vývoj lesnictví“, na níž se podílejí LČR.

Psaní pamětních knih - organizační záležitosti

(Libuše Jaklová)

Encyklopedické uspořádání každoročních záznamů usnadňuje vyhledávání informací, a tím umožňuje okamžité využívání pamětních záznamů na vaší organizační jednotce i na ředitelství. V pamětních záznamech zachováme dosti pravdivé, nezkrácené informace o dnešní době. Číselné údaje v tabulkách a krátké výstižné komentáře mají pro bystrého čtenáře velkou vypovídající hodnotu. V naší době, kdy dny jsou naplněny tak, že mnohdy nedokážeme ani dění postřehnout a nestiháme se nad událostmi dostatečně dlouho zamyslet, je dobré zaznamenávat okamžité skutečnosti příliš nezkráceně časem a emocemi. Čas má totiž nad námi velkou moc. V okamžiku události máme trochu jiný náhled na věc, než později.

Pamětní kniha se píše systematicky podle platné osnovy od vzniku LČR, respektive od vzniku příslušné organizační jednotky. Od vzniku LČR je vedena na LS, LZ a OST jedna pamětní kniha vždy na dobu jednoho decenia ve třech originálních vyhotoveních. Jedno uzavřené originální paré pamětní knihy se pak ukládá v hlavním archivu LČR v Hradci Králové, druhé originální paré se pravidelně po opravách zasílá k uložení do muzea na zámku Ohrada a třetí originální paré se ponechává na organizační jednotce spolu s deníkem – diářem průběžných chronologických záznamů. Posledním rokem platnosti LHP se vždy pamětní kniha uzavírá. Závěrečné roční záznamy v jednotlivých kapitolách obsahují výsledky hospodaření s krátkým komentářem. V komentáři se uvádějí změny, které ovlivnily plnění. Toto se nejvíce týká kapitoly 5, prvního bodu – LHP. Aby byla zajištěna co nejdelší čitelnost tisku, tisknou se pomocí počítače všechny tři pamětní záznamy v originálním vyhotovení. Jedná se o historický text. Přepřava pamětních knih – pamětní knihy mají být správně přepravovány kurýrem. Velmi dobrým oživením pamětní knihy jsou snímky a mapky. Snímky zařazujeme barevné kopírované nebo skenované přímo do textu jednotlivých kapitol.

S využitím sborníku přednášek připravila Libuše Jaklová

Vodní tvrz

v Jeseníku

Jedním z mnoha objektů ve správě LČR, s. p., LS Jeseník je i historický objekt „Vodní tvrz“, zapsaný v seznamu kulturních památek pod číslem 940. V současné době je objekt pronajat Vlastivědnému muzeu Jesenicka a je zde stálá expozice kamenictví a vápenictví, geologie a mineralogie, historie lázeňství a historie Jesenicka od pravěku do konce 19. století.

Budova Vodní tvrze byla postavena koncem 13. století jako jediná zástita města, které nemělo městské hradby. Původní fortifikační čtvercová věžovitá stavba o síle zdiva 190 cm byla obehnaná trojnásobným vodním příkopem z jižní strany. Věž byla koncem 14. století přestavěna na jednopatrovou stavbu se silnou obalovou zdí kolem celé stavby. Během následující doby došlo k mnoha dalším přestavbám. K jedné z posledních bylo přistoupeno po velkém požáru města v roce 1727, kdy budova dostala charakter zámku.

Tvrz byla ve 14. – 15. století v držení světských majitelů, později vratislavských biskupů až do roku 1945. V roce 1935 uvolnilo komorní ředitelství biskupství dvě místnosti pro výstavní účely jesenického městského muzea. Po válce, v červnu 1945, byl v zámku zřízen sklad konfiskovaného majetku a o rok později byla celá budova uvolněna pro okresní vlastivědné muzeum.

V roce 2000 přistoupily LČR, LS Jeseník, k opravě střechy. K původnímu záměru odstranit mechový porost z krytiny a dvojitého nátěru šindele přistoupila nutná výměna střešní krytiny v rozsahu jedné třetiny plochy, oprava krovu, výměna žlabů a svodů a přebudování odvětrání. Celkem oprava stála 832 582 Kč.

Ing. Jaromír Latner, CSC., lesní správa Jeseník

Nová budova lesní správy

Jablunkov

V červnu letošního roku byla dokončena stavba nové budovy lesní správy Jablunkov. Pracovníci LS se tak mohli po dlouhém čekání nastěhovat do příjemných, vkusně zařízených kanceláří. Projekt budovy vychází z místní jesenické architektury a překvapivě zdařile ji propojuje s moderními architektonickými trendy.

Generálním projektantem stavby byl architekt Gustav Aulehla z Krnova, zhotovitelem Beskydská stavební, a. s., Trinec. Interiér

Generální ředitel Lesů České republiky, s. p.,

vypisuje

výběrové řízení

1. Na funkci technický pracovník odboru lesního hospodářství a ochrany přírody se specializací na pěstování, obnovu a výchovu lesa, školkařství, technologické postupy na ředitelství LČR v Hradci Králové.

2. Na funkci technický pracovník odboru lesního hospodářství a ochrany přírody se specializací na ochranu přírody a genových zdrojů na ředitelství LČR v Hradci Králové.

Požadavky:

vysokoškolské vzdělání lesnického směru
pět let praxe v oboru
občanská bezúhonnost

Nabízíme:

možnost ubytování, po zapracování možnost přidělení služebního bytu

Termín výběrového řízení bude stanoven po předání přihlášek k výběrovému řízení.

Písemné přihlášky zasílejte **do 30. listopadu 2002** na adresu:

**Lesy České republiky, s. p.
Odbor personální a ekonomické práce
Přemyslova 1106, 501 68 Hradec Králové**

S přihláškou zašlete doklad o dosaženém vzdělání a životopis s průběhem zaměstnání.

realizoval Interdekor, a. s., Trinec. Stavět se začalo 2. května 2000. Stavba pozůstává ze správní budovy o rozměrech – délka 19,8 m, šířka 12,9 m, výška 10,3 m, skladu a přístřešku pro auta, zpevněné plochy a komunikace, přípojky inženýrských sítí a oplocení. Konstrukce stavby je z tradičních materiálů – zdivo a stropy POROTHERM, střecha dřevěná, krytina BRAMAG. První patro je z vnější strany obložené dřevem, sokl je z přírodního kamene.

Uvnitř budovy je v přízemí pět kanceláří (vedoucí, zástupce, účetní, HIM a pozemkáři), telefonní ústředna s centrálním počítačem (serverem), sklad tiskovin, kotlina a sociální zařízení. V prvním patře je zasedací místnost, inspekční pokoj, kancelář revírníků, archiv a sociální zařízení. Na východní straně budovy je uzavřený služební čtyřpokojový byt s příslušenstvím, komorou a balkonem.

Redakce

Malé ohlédnutí za velkou lesnickou osobností

Zemřel Prof. Zdeněk Poleno – informace, která bleskově proběhla lesnickou veřejností a které jsme se zpočátku zdráhali uvěřit. Nechtěli jsme se smířit s tím, že již nebudeme mít možnost s ním spolupracovat. Neboť i přes svůj pokročilý věk pan profesor odchází od rozdělané práce.

Prof. Ing. Zdeněk Poleno, DrSc. byl jednou z nejvýznamnějších lesnických osobností České republiky ve druhé polovině 20. století. Dá se bez nadsázky říct, že tento mimořádně pracovitý a pro lesnictví zapálený člověk obětoval své profesi celý soukromý život. Jako pedagog byl stejně náročný na své studenty jako sám na sebe.

Profesor Poleno byl pedagogem s pestrou a bohatou lesnickou praxí. Tato praxe byla pestrá nejen v tom, že v sobě obsahovala práci polesného až ministerského úředníka, ale procházela napříč republikou od jihu až k severu Čech. Právě taková široká praxe byla základem lesnického poznání, z kterého se vyvinulo nejen jeho koncepční myšlení, ale i schopnost aplikovat jednotlivé lesnické disciplíny v ucelený nástroj pěstování lesů trvale udržitelným způsobem s využitím všech tvořivých sil přírody. Profesor Poleno byl osobností, která se i bez stranické příslušnosti nebála prosazovat své odborné názory a stanoviska. Možná proto se v jeho popisu životní praxe vyskytují taková spojení jako: „odešel na doporučení vedení fakulty“, „odešel na vlastní žádost“ atd.

Pamatuji pana profesora jako žák střední lesnické školy v Trutnově na sklonku 50. let. Zde nejen obětavě zkoušel studenty i po večerech, ale po jejich odzkoušení se v jeho kabinetě hospodářské úpravy ještě velmi často dlouho do noci svítilo. Již tehdy připravoval svoji kandidátskou disertační práci na téma „Podrobní hospodářství jako jedna z cest ke zvyšování produkce lesa“. Toto téma mu v dobrém slova smyslu vydrželo jako nosné téma celé jeho profesionální éry.

Říkám to na tomto místě proto, že ačkoliv v souladu se současnými trendy spěl stále více k ekologickému pojetí pěstování lesů, tak nikdy neopomíjel funkci produkční, vědom si nezastupitelnosti této funkce v přínosech lesních ekosystémů lidské generaci. Při úvahách o přírodě blízkém lesním hospodářství, kam podrobní hospodářství řadil, připouští různost jeho forem. V expertize pro LČR „Přírodě blízké lesní hospodářství“ (1996) v těchto souvislostech říká: „Opět se – po několikáté již – objevují snahy o nápravu chyb minulosti cestou návratu k přírodě. Tato cesta však není jen jedna, ale existuje celá řada cest, od sebe více či méně vzdálených“.

Kandidátskou disertační práci obhájil až v roce 1968, přestože ji měl připravenou mnohem dříve. Zanedlouho potom, v roce 1973, předložil svoji habilitační práci. Ale habilitační řízení bylo bez udání důvodů zastaveno. Bylo obnoveno až v roce 1990, kdy byl jmenován docentem. Bohužel, ani po revoluci to neměl jednoduché, a rovněž jeho jmenování profesorem bylo neúnosně oddalováno. Ale osobnost není velká jen podle toho, kolik jí přibýlo titulů před nebo za jménem. Profesor Poleno byl významnou lesnickou osobností i bez navyšování titulů. Přesto ještě na sklonku života v loňském roce brilantním způsobem obhájil svoji doktorskou disertační práci.

Je obdivuhodné, co Prof. Poleno vytvořil vědeckých prací, referátů, expertiz i knižních publikací. Obdivovali jsme jeho nesmírnou pracovitost a odbornou plodnost ještě v posledních letech jeho života. Pro lesnickou praxi byly jeho práce a články důležité zejména proto, že nebyly jen vědeckými teoretickými úvahami, ale vždy přinášely pro praxi uchopitelné poučení a aplikovatelné závěry. Také z těchto důvodů s ním LČR často spolupracovaly.

Při zkouškách odborných lesních hospodářů u našeho podniku rovněž nejen zkoušel, ale i trpělivě vysvětloval či doslovně kandidáty mnohému naučil. Toleroval jiné odborné názory tam, kde se dala diskuse připustit a naopak striktně nesouhlasil tam, kde docházelo k chybným závěrům. Snažil se, řečeno jeho slovy „prohlubovat infor-

movanost praktických lesníků o životních pochodech lesních stromů, o jejich růstu a přírůstu, o jejich objemové a hodnotové produkci a o možnostech využívat tyto teoretické poznatky“.

Měl jsem několikrát v životě to štěstí, že jsem s ním mohl pracovat. Velmi těsně jsme spolu pracovali zejména při redigování Lesnického naučného slovníku. Při hledání osobnosti na předsedu redakční rady se tehdy celá redakční rada shodla právě na osobě pana profesora. Bylo potěšením spolupracovat s někým, kdo má takový přehled, autoritu a pracovní nasazení. Vážil jsem si toho o to víc, že jsem věděl, jak v té době pečuje o těžce nemocnou matku.

U našeho podniku jsme od roku 1996 využívali jeho znalosti jak při tvorbě expertiz, tak při zkouškách odborných lesních hospodářů, kde předsedal jedné ze zkušebních komisí. Ale nejen předsedal komisí. Byl to právě on, kdo odzkoušel a potvrdil znalosti členů zkušebních komisí, které později pan náměstek Ing. Rybníček jmenoval za zkušební komisaře.

Velmi jsme si vážili spolupráce s ním a báli jsme se o jeho zdraví, kdykoliv zastonal. Přáli jsme si, aby vydržel aktivní mezi námi co nejdéle. Jeho 54 let aktivního profesionálního života bylo naplněno nezlomnou pracovitostí do posledních dnů ve prospěch racionální a moderní podoby pěstování lesů. Na sklonku života, při jeho životním jubileu, mu zaslouženě předal ministr zemědělství „Uznání za zásluhy o les a významný přínos českému lesnictví“.

Vážený pane profesore, děkujeme Vám naposledy za Vaši práci na povznesení lesnictví a za Vaši schopnost vyvažovat profesi lesníka s ekologem.

Ing. František Morávek

V měsíci listopadu oslaví významná životní jubilea tyto pracovníci LČR

Padesátiny

1. 11.	Libuše Kazarová	LZ Boubín
4. 11.	Jan Procházka	LS Hanušovice
4. 11.	Jindřich Kovář	LS Ledeč n. S.
5. 11.	Helena Vaňková	LZ Kladská
11. 11.	Stanislava Mikesková	LS Frenštát
13. 11.	Miroslav Piskáček	LS Mělník
15. 11.	Jana Jořenková	LS Bruntál
16. 11.	Vlasta Jedličková	LZ Konopiště
27. 11.	Mikuláš Fraňo	LZ Konopiště
28. 11.	Jitka Šimková	LZ Dobříš

Šedesátiny

9. 11.	Jiří Solar	LZ Boubín
9. 11.	Petr Žaba	LS Frýdlant
12. 11.	Věra Bártlová	LS Jablonec n. N.

**Všem jubilantům blahopřejeme
a přejeme jim hodně zdraví a spokojenosti**

Poděkování

Vážení přátelé,

když jsme před několika lety v naší vesnici dělali sbírku na povodňemí postiženou obec Karlovice na Moravě, ani zdaleka jsme netušili, že se jednou ocitneme v podobné situaci. Naše vesnice byla při letošní srpnové povodni jednou z nejvíce postižených obcí na Berounce a ještě dlouho bude trvat, než se zde život vrátí do normálního stavu. Velice si proto vážíme vaší pomoci – finančního daru 50 000 Kč. Jsme za ní nesmírně vděční. Vaše podpora je pro nás zároveň i podporou morální. Vědomí, že na nás myslí tolik dobrých lidí, nám dává sílu v naší nelehké situaci.

Jaroslav Bastl, starosta obce Srbsko

Vážení přátelé,

dovoľte, abych vám co nejupřímněji poděkovala za vaši pomoc, kterou jste poskytli našim obcím Nižbor, Stradonice a Žloukovice, které byly zasaženy povodní. Ubezpečuji vás, že si vaší pomoci nesmírně vážíme.

Kateřina Zusková, starostka obce Nižbor

Vážení přátelé,

upřímně vám děkuji jménem občanů Přeštic postižených povodní, jménem zastupitelstva a rady města i jménem svým za vaši vstřícnost, spolupřítění a poskytnutí finančního daru městu Přeštici.

Vladimír Benda, starosta Přeštic

Vážení přátelé,

touto cestou bychom vám chtěli srdečně poděkovat za poskytnuté finanční prostředky, které jsme použili na likvidaci povodňových škod v naší obci. Velice si vážíme vašeho příspěvku.

Ivana Týlová, starostka obce Hýskov

Vážení přátelé,

dne 1. 10. 2002 bylo uvedeno do trvalého provozu vodohospodářské dílo „HB Divoký potok v Čuníně“. Jedná se o stavbu v k. ú. Čunín, okres Prostějov. Tímto děkujeme vašemu podniku a OST Brno za finanční zajištění a realizaci tohoto pro město Konici, místní část Čunín, velmi prospěšného a nutného zásahu.

Petr Kašparovský, starosta města Konice

Vážení přátelé,

jsme malá obec Záluží v okrese Beroun. Středem obce protéká Stroupinský potok, který byl zasažen počátkem července letošního roku přivalovými dešti a průtok vody jeho korytem se značně zmenšil v důsledku silných naplavenin. Obrátili jsme se proto na Oblastní správu toků Benešov se žádostí o vyčištění. Tato organizace zajistila vyčištění toku ještě před srpnovými povodněmi. I naše obec byla při těchto záplavách ohrožena povodní z rozvodněného Stroupinského potoka. Nestalo se tak zásluhou profesionálního přístupu pracovníků OST Benešov a v obci proto žádné povodňové škody nevznikly. Vyslovujeme tímto díky OST Benešov za vstřícný přístup, kterým se zabránilo materiálním škodám na majetku nejen občanů, ale i obce a státu.

Marie Vlčková, starostka obce Záluží

LČR podpořily vydání Bachových Sonát a Partit

Ve čtvrtek dne 19. září proběhl v Městské hudební síni v Hradci Králové slavnostní křest hudebního CD – Leoš Čepický, „Bachovy Sonáty a Partity“. U této příležitosti se uskutečnil koncert na němž vystoupili Leoš Čepický – housle a Aleš Bárta – varhany. Umělci zahráli sólově i společně některé skladby z pokřtěného cédéčka a program doplnili skladbami dalších autorů (F. Kreisler, J. S. Bach, A. Dvořák, E. Ysaye, F. List). Tím byl ukončen v pořadí již šestý projekt Lesů České republiky a hudebního vydavatelství Multisonic. Umění obou sólistů předvedené v důstojném prostředí přineslo publiku tvořenému čestnými hosty podniku a zaměstnanci ředitelství příjemné zážitky.

J. D.

nové odborné publikace a knihy

z oboru lesnictví a příbuzných oborů

Lesnické pamětní knihy 2002

Sborník z celostátního semináře, Hluboká nad Vltavou, 24. – 25. 9. 2002.

Vyd. LČR, s. p., Hradec Králové, 2002
(přiděleno technické knihovně LČR HK)

Obnova a pěstování borovice lesní v regionech České republiky

Sborník z celostátní konference, Hradec Králové, 19. 9. 2002.

Vyd. Česká lesnická společnost, pobočka LČR Hradec Králové, 2002
(darováno technické knihovně LČR HK)

Současnost a budoucnost lesní krajiny Jizerských hor

Sborník referátů z mezinárodní konference, Hejnice, 6. – 7. 6. 2001.

Vyd. Společnost pro Jizerské hory, o. p. s., Liberec, 2002
(darováno technické knihovně LČR HK)

Přehled vegetace České republiky Svazek 3 – Jehličnaté lesy

zpracovali: Miroslava Husová, Jaroslav Jirásek a Jaroslav Moravec

Třetí svazek řady Přehled vegetace ČR je věnován přirozeným jehličnatým lesům, které jsou v ČR doloženy vegetačními třídami Vaccinio-Piceetea (acidofilní jehličnaté lesy, březiny a kosodřevinové porosty) a Erico-Pinetea (bazofilní bory).

Vyd. Academia, Praha, 2002
(zakoupeno u vydavatele pro technickou knihovnu LČR HK)

Chráněná území ČR III.: Liberecko

Editori: Peter Mackovčín, Miroslav Sedláček a Jaromíra Kuncová

Třetí svazek čtrnáctidílné edice, v níž Agentura ochrany přírody a krajiny ČR poprvé podrobně seznamuje čtenáře s přírodními charakteristikami, historií a předmětem ochrany zvláště chráněných území Čech a Moravy. Publikace je doplněna topografickými a tematickými mapami i leteckými snímky a zároveň přináší velké množství vlastivědných informací z okresů Česká Lípa, Jablonec nad Nisou, Liberec a Semily a o Chráněných krajinných oblastech Český ráj, Jizerské hory a Lužické hory.

Vyd. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, Praha, 2002
(zakoupeno u s. r. o. ARTEDIT v Praze pro technickou knihovnu LČR HK)

Tropické plody (z německého originálu Tropische Früchte z roku 1998)

Bernd Nowak a Bettina Schulzová

Další z řady průvodců přírodou nás zavede do bohatého světa plodů, pěstovaných v tropických a subtropických zemích jako jedlé a užitkové. Průvodce má sloužit jako určovací klíč a zdroj informací jak odborně vybaveným uživatelům, tak i zájemcům z řad laiků, kteří se setkají s jednotlivými plody při svých cestách do tropů a subtropů jak na trzích, tak i v zahradách a na plantážích. Průvodce je také zaměřen na spotřebitele ze střední Evropy, kteří v obchodech vedle osvědčených domácích druhů ovoce stále častěji vidají i neznámé exotické plody, o jejichž původu a možnostech použití by se rádi něco dozvěděli.

Vyd. Euromedia Group – Knižní klub, Praha, 2002, v edici Průvodce přírodou
(zakoupeno v síti knihkupců pro technickou knihovnu LČR HK)

Jiří Uhlíř

FOTO reportáž

K článku na straně dvě

Myslivost

- historie a perspektivy

Tradice spojuje a zavazuje